

Kwaliteitsinstituut Wbtv

Raad voor Rechtsbijstand
t.a.v. de heer R. de Nas
Postbus 2349
5202 CH 'S-HERTOGENBOSCH

Datum: 25 juni 2024
E-mail: kwaliteitsinstituutwbtv@rvr.org
Onderwerp: Adviesaanvraag inzake inschrijvoorwaarden voor vertalers

Geachte heer De Nas,

Naar aanleiding van uw adviesaanvraag van 6 april 2023 met betrekking tot de inschrijvoorwaarden voor vertalers volgt hierbij het advies van het Kwaliteitsinstituut Wbtv (hierna: het Kwaliteitsinstituut). Dit advies is in essentie en op hoofdlijnen vastgesteld ter kwartaalvergadering van 10 juni 2024 en nadien afgerond door de werkgroep.

1. Inleiding

In de adviesaanvraag wordt verwezen naar artikel 5 lid 2 van het Besluit inschrijving, waarin de voorwaarden voor inschrijving voor een vertaler in het Rbtv staan (als uitwerking van het anderszins aantonen uit art. 8 lid 1 onder b Besluit btv) omschreven.

“[...] Artikel 5

Indien een vertaler niet beschikt over een diploma van een vertaalopleiding op minimaal bachelor niveau in de betreffende vertaalrichting, kan hij worden ingeschreven in het Rbtv op C1-niveau, als de vertaler aantoont te beschikken over:

1.

a. integriteit;

b. een getuigschrift waaruit blijkt dat de vertaler in de betreffende vertaalrichting een vertaalvaardigheidstoets op C1-niveau van het ERK met goed gevolg heeft afgelegd die voldoet aan het Kader voor integrale taalgebonden vertaalvaardigheidstoetsen; of:

2.

a. integriteit;

b. taalvaardigheid van de brontaal op ten minste C1-niveau van het ERK;

c. taalvaardigheid van de doeltaal op ten minste C1-niveau van het ERK;

d. kennis van de cultuur van het land of gebied van de bron- en doeltaal;

e. ten minste 420 uur scholing om vertaalvaardigheid en -attitude op ten minste de onderdelen tekst en tekstbegrip, tekst en cultuur, technische aspecten van het vertalen en vertaalhouding te ontwikkelen;

f. ten minste vijf jaar werkervaring als beroepsvertaler in de betreffende vertaalrichting direct voorafgaand aan het verzoek tot inschrijving in het Rbtv, waarvan ten minste één jaar na afronding van de scholing als bedoeld in artikel 5 aanhef, tweede lid onder e.

[...]”

In de adviesaanvraag zijn de volgende overwegingen opgenomen:

1 - dient het vereiste van 420 uur scholing in vertaalvaardigheid en vertaalattitude, waarbij de onderdelen tekst en tekstbegrip, tekst en cultuur, technische aspecten van het vertalen en vertaalhouding zijn ontwikkeld en de scholing afgerond is met een toets die met goed gevolg is afgesloten, voor vertalers gehandhaafd te blijven als voorwaarde voor

inschrijving?

2 - indien nee, is het voldoende dat de beheersing van vertaalvaardigheid en vertaalattitude kan blijken uit een met goed gevolg afgeronde (vertaal)toets, waarbij de onderdelen tekst en tekstbegrip, tekst en cultuur, technische aspecten van het vertalen en vertaalhouding zijn getoetst en de prestaties voldoende zijn bevonden?

3 - dient de omvang van het werkervaringsvereiste gehandhaafd te blijven zoals het nu in artikel 5 staat omschreven

4 - indien Nee: Welke omvang van werkervaring – in combinatie met scholing in c.q. toetsing van vertaalvaardigheid en vertaalattitude – maakt dat vertaalvaardigheid en vertaalattitude aanwezig kan worden geacht, wetende dat voor bepaalde vertaalrichtingen er onvoldoende aanbod is in vertaalopdrachten en 500.000 woorden in een periode van vijf jaren niet gehaald kan worden?

5 - Moeten de inschrijvoorwaarden op dit punt gelijkgetrokken worden met de voorwaarden voor een inschrijving als tolk op C1-niveau en moet de werkervaringseis dus komen te vervallen?

Ik geef u in overweging de Commissie beëdigde tolken en vertalers te consulteren, aangezien deze Commissie eerder door u geconsulteerd is én deze Commissie in 2011 heeft gespecificeerd wanneer sprake is van een beroepsvertaler:

“[...] Van een ervaren vertaler mag worden verwacht dat hij gemiddeld 2.500 woorden per week vertaalt. Uitgangspunt is een werkweek van 5 dagen en 40 werkweken per jaar.

Dit betekent per jaar 2.500 woorden x 40 weken = 100.000 woorden per jaar. Aangezien de vereiste scholing niet gebonden is aan de combinatie waarvoor de vertaler plaatsing wenst, acht de Raad het noodzakelijk dat de opgedane kennis ten minste één jaar in de praktijk wordt toegepast. Met deze werkervaring, in samenhang met de totale werkervaring wordt hiermee de vertaalvaardigheid en -attitude in de betrokken vertaalrichting voldoende gewaarborgd. [...]”

2. Het procesverloop

2.1 Aanbieding adviesaanvraag aan Commissie btw 21 juni 2023

Na de ontvangst van de adviesaanvraag van 6 april 2023 ([bijlage 1](#)) heeft het Kwaliteitsinstituut een werkgroep ingesteld. De werkgroep heeft, ondersteund door Bureau Wbtv, tijdens de eerste bijeenkomst van 21 juni 2023, de adviesaanvraag besproken en redenen gezien om eerst de Commissie btw te consulteren. Het Kwaliteitsinstituut heeft namelijk samen met de Commissie btw op 9 december 2019 al advies uitgebracht over dit onderwerp ([bijlage 1b](#)). Daarna zijn er nadere vragen van de Raad voor Rechtsbijstand over dat advies op 28 januari 2020 ter becommentariëring aan de Commissie btw voorgelegd. De Commissie btw heeft daar op 7 februari 2020 gemotiveerd op gereageerd ([bijlage 1c](#)).

Eind juli 2023 ontving het Kwaliteitsinstituut reactie van de Commissie btw waarbij zij verwees naar haar eerdere uitgebreide gemotiveerde antwoord van 7 februari 2020 ([bijlage 2](#)). De Commissie btw gaf opening voor een vervolconsultatie, voor een mogelijke herijking van de inschrijvoorwaarden voor vertalers, en om te bezien of deze voorwaarden onevenredig bezwarend zijn en kunnen worden bijgesteld zonder daarbij afbreuk te doen aan de kwaliteitsborging die aan de grondslag van het Rbtv ligt. De commissie had daarvoor meer specifieke vragen en een meer uitgebreide motivering van de adviesaanvraag nodig, waarin de nieuwe omstandigheden en/of inzichten worden betrokken die hebben geleid tot het doen van deze ‘herhaalde’ adviesaanvraag.

Ter kwartaalvergadering van 11 september 2023 is door de Raad voor Rechtsbijstand/Bureau Wbtv een nadere motivering van de adviesaanvraag gegeven. Deze nadere motivering luidt als volgt:

“[...]

de aanleiding voor deze adviesaanvraag is het volgende geweest: bij overheidsorganen speelt de discussie over de menselijke maat, over rechtvaardige eisen, praktische haalbaarheid en doelmatigheid. Tegen deze achtergrond is het de vraag of de huidige Rbtv-inschrijfvoorwaarden voor vertalers wel in overeenstemming met deze eisen zijn. We krijgen wel signalen over een groep vertalers die zich niet laat toetsen of zich niet kan laten toetsen etc. Er zijn geen signalen bekend dat dit bij specifieke talen speelt. De vraag aan het Kwaliteitsinstituut is hoe een vertaler op andere wijze kan aantonen dat hij aan de inschrijfvoorwaarden voldoet.

[...]”

2.2 Werkgroep bijeenkomst 19 oktober 2023

De werkgroep heeft de adviesaanvraag nader besproken.

Ten aanzien van de vragen 1 en 2

- dient het vereiste van 420 uur scholing in vertaalvaardigheid en vertaalattitude, waarbij de onderdelen tekst en tekstbegrip, tekst en cultuur, technische aspecten van het vertalen en vertaalhouding zijn ontwikkeld en de scholing afgerond is met een toets die met goed gevolg is afgesloten, voor vertalers gehandhaafd te blijven als voorwaarde voor inschrijving?

- indien nee, is het voldoende dat de beheersing van vertaalvaardigheid en vertaalattitude kan blijken uit een met goed gevolg afgeronde (vertaal)toets, waarbij de onderdelen tekst en tekstbegrip, tekst en cultuur, technische aspecten van het vertalen en vertaalhouding zijn getoetst en de prestaties voldoende zijn bevonden?

heeft de werkgroep het volgende overwogen.

De omvang van 420 uren is gelijk aan 15 ECTS, hetgeen overeenkomt met de omvang van een minor. Dit is destijds door het Kwaliteitsinstituut en de Commissie btw vastgesteld. Verwezen wordt naar het advies van 18 juni 2012 (bijlage 3) en ook de Toelichting in het oude Besluit Inschrijving Rbtv van 2013:

“(…) In het onderwijsveld zijn er mogelijkheden om taalonafhankelijke cursussen te volgen. Zo gaat ITV Hogeschool voor Tolken en Vertalers de module ‘Algemene vertaaltechnieken’ aanbieden, waarbij de studiebelasting 15 EC’s (420 uur) is. De Minister sluit met betrekking tot de omvang van de scholing aan op het bestaande aanbod. Hierbij acht de Minister doorslaggevend dat de module die door ITV Hogeschool wordt aangeboden onderdeel uitmaakt van het geaccrediteerde onderwijs, zodat hiermee voldoende waarborgen zijn met betrekking tot de studiebelasting van de module “....

In de Toelichting op art. 5 van Besluit Inschrijving Rbtv wordt ook verwezen naar het landelijk profiel van eindcompetenties vertalers op hbo-niveau

De inhoud van de 420 uren is beschreven in art. 5 lid 2 Besluit Inschrijving Rbtv: de vertaalscholing zal de onderdelen moeten bevatten:

- *tekst en tekstbegrip,*
- *tekst en cultuur,*
- *technische aspecten van het vertalen en*
- *vertaalhouding*

Deze onderdelen zijn nog steeds actueel. De onderlinge verhouding tussen de onderdelen is variabel. De vertaalscholing dient te zijn afgerond met een toets die met goed gevolg is afgesloten.

Met een dergelijke omvang en inhoud aan scholing komt een aspirant-vertaler in de buurt van het aantal uren scholing in een geaccrediteerde vertaalopleiding. Het Kwaliteitsinstituut is zich ervan bewust dat er kleine talen zijn waarin deze scholing niet haalbaar is. Voor het geval deze omvang of inhoud niet wordt gehaald en dus aan dit vereiste niet wordt voldaan, kan te allen tijde een verzoek tot inschrijving als vertaler aan de Commissie btw worden voorgelegd en kan de Commissie btw altijd een dossier individueel beoordelen. Concluderend is de werkgroep van mening dat het scholingsvereiste in de huidige omvang en met de huidige onderdelen gehandhaafd dient te blijven als voorwaarde voor inschrijving als vertaler in het Rbtv. Het voldoen aan deze voorwaarde waarborgt immers de kwaliteit van vertalers die in het Rbtv staan ingeschreven.

Ten aanzien van de vragen 3 en 4

- dient de omvang van het werkervaringsvereiste gehandhaafd te blijven zoals het nu in artikel 5 staat omschreven?- indien Nee: Welke omvang van werkervaring- in combinatie met scholing in c.q. toetsing van vertaalvaardigheid en vertaalattitude – maakt dat vertaalvaardigheid en vertaalattitude aanwezig kan worden geacht, wetende dat voor bepaalde vertaalrichtingen er onvoldoende aanbod is in vertaalopdrachten (bijvoorbeeld het Litouws, Zweeds, Tsjechisch) en 500.000 woorden in een periode van vijf jaren niet gehaald kan worden?

heeft de werkgroep het volgende overwogen.

De werkgroep is bekend met het feit dat de omvang van deze werkervaringseis voor aspirant-vertalers, die zich voor schaarse talen willen inschrijven in het Rbtv, problemen kan geven. De vraag is vervolgens hoe objectief bepaald kan worden welke talen schaars zijn. Cijfers/aantallen omtrent schaarse talen zijn momentopnames, over 1 of 2 jaar kunnen er weer andere talen schaars zijn. Aanpassing van de werkervaringseis op basis van het criterium 'schaarse taal' is niet haalbaar.

Verder komt de vraag voorbij of er onderscheid moet worden gemaakt tussen Europese en niet-Europese talen. Ook dit criterium is niet haalbaar, aangezien er onder de Europese talen ook diverse schaarse talen zijn.

Vervolgens heeft de werkgroep zich gebogen over de vraag welke werkervaring een aspirant-vertaler moet indienen. In art. 5 Besluit Inschrijving Rbtv is een dubbele werkervaringseis opgenomen:

1. ten minste vijf jaar werkervaring als beroepsvertaler in de betreffende vertaalrichting direct voorafgaand aan het verzoek tot inschrijving in het Rbtv,
2. waarvan ten minste één jaar na afronding van de scholing als bedoeld in artikel 5, tweede lid onder e. Het Besluit inschrijving Rbtv is gepubliceerd in de Staatscourant van 3 juli 2020 nr. 35860.

Ad 1

De werkervaring dient werkervaring als beroepsvertaler zijn. De definitie van 'beroepsvertaler' is te vinden in de Toelichting op art. 5 voornoemd en in een advies van de Cbtv.

“[.]

De Raad heeft medio 2011 de Commissie btw gevraagd te specificeren wanneer sprake is van een beroepsvertaler:

- *–van een ervaren vertaler mag worden verwacht dat hij gemiddeld 2.500 woorden per week vertaalt. Uitgangspunt is een werkweek van 5 dagen en 40 werkweken per jaar.*
- *–Dit betekent per jaar 2.500 woorden x 40 weken = 100.000 woorden per jaar. Aangezien de vereiste scholing niet gebonden is aan de combinatie waarvoor de vertaler plaatsing wenst, acht de Raad het noodzakelijk dat de opgedane kennis ten minste één jaar in de praktijk wordt toegepast. Met deze werkervaring, in samenhang met de totale werkervaring wordt hiermee de vertaalvaardigheid en -attitude in de betrokken vertaalrichting voldoende gewaarborgd.*

[...]"

De werkgroep constateert dat de uitgangspunten voor deze berekening uit 2011 komen en inmiddels 13 jaar oud zijn, en niet meer actueel. Sinds 2011 is er veel veranderd in de werkomstandigheden van een vertaler en in de maatschappij:

- De norm van een werkweek van 5 dagen en 40 werkweken per jaar als beroepsvertaler is niet meer actueel. Steeds meer mensen zijn vertaler in combinatie met een andere baan. Met alleen een inkomen als vertaler kan iemand niet altijd meer rondkomen, vanwege de stijgende kosten van levensonderhoud en inkomensonzekerheid. Mensen kiezen eerder voor een vaste baan en werken daarnaast als vertaler;

- Door de opkomst van Artificial Intelligence (AI) zijn er minder vertaalopdrachten. Voor sommige talen is AI geen kwalitatief goede vervanging, zoals bijvoorbeeld voor het Hongaars. Voor het Engels daarentegen kan het wel een goede vervanging zijn, voor bijvoorbeeld de vertaling van eenvoudige teksten of e-mailwisseling. Juist die opdrachten zijn de opdrachten die een niet-beëdigd vertaler vroeger wel, maar tegenwoordig niet meer krijgt aangeboden. De moeilijke teksten/opdrachten worden nog steeds aan beëdigde vertalers gegeven;

- door de aanscherping van eisen bij bepaalde vertalingen is er minder werk voor niet-beëdigde vertalers. Zo kon voorheen een niet-beëdigde vertaler een medische vertaling maken. Dat kan nu niet meer, want tegenwoordig vragen zorgverzekeraars en overheidsinstanties een beëdigd vertaler;

De vraag werpt zich op of er naast de werkervaring in de vorm van aantal vertaalde woorden als beroepsvertaler ook een ander soort werkervaring kan worden meegerekend bij deze werkervaringseis. De volgende opties zijn mogelijke alternatieven:

- vertalen onder mentorschap van een beëdigd vertaler/begeleid vertalen onder supervisie van een beëdigd vertaler? Dit is wel taalafhankelijk: er zijn taalgroepen waarin men elkaar goed helpt, maar ook waarin dat niet zo is;

- revisie;

- post editing (het controleren/verbeteren van een computervertaling). Met de kanttekening dat dit voor een aspirant-vertaler niet leerzaam is waarschijnlijk;

- intervisie.

Ad 2

In verband met de kwaliteit van het vertaalwerk moet de eis van minimaal 1 jaar werkervaring na het afronden van de scholing gehandhaafd blijven. De vraag is ook hier

weer hoe een aspirant-vertaler aan die werkervaring komt. Te denken valt aan een instaplijst voor aspirant- of kandidaat-vertalers met coaching in het juridische domein.

Concluderend is de werkgroep van mening dat het tegenwoordig moeilijker is voor een aspirant-vertaler om aan werkervaring te komen en dus om aan de huidige werkervaringseis te voldoen. De werkgroep ziet aanleiding om de inhoud en omvang van de werkervaringseis te evalueren en zonodig te herijken naar de actuele werkomstandigheden voor vertalers en naar de huidige maatschappij. Uitgangspunt blijft wel dat de kwaliteit van een in het Rbtv ingeschreven vertaler altijd gewaarborgd moet zijn. Voor de nadere invulling van die evaluatie en herijking is ingegaan op de opening die de Commissie btw gaf in haar reactie eind juli 2023, aangezien er nieuwe omstandigheden en/of inzichten zijn. Het doel van de vervolgconsultatie van de Commissie btw is: het opstellen van een realistische norm die aansluit bij de huidige tijden.

Ten aanzien van vraag 5

- *Moeten de inschrijvoorwaarden op dit punt gelijkgetrokken worden met de voorwaarden voor een inschrijving als tolk op C1-niveau en moet de werkervaringseis dus komen te vervallen?*

heeft de werkgroep het volgende overwogen.

Indien de werkervaringseis zou komen te vervallen, zijn er onvoldoende waarborgen dat een aspirant-vertaler beschikt over vertaalvaardigheid en -attitude in de betreffende vertaalrichting, waarvoor hij inschrijving in het Rbtv wil. Een aspirant-vertaler zou dan met de 420 uren taaloverstijgende vertaalscholing zijn vertaalvaardigheid kunnen aantonen zonder dat hij ooit in de betreffende vertaalrichting is getoetst of (proef)vertaalopdrachten heeft uitgevoerd. Dat lijkt geen goede kwaliteitsborging te zijn.

Concluderend is de werkgroep van mening dat er geen redenen zijn voor gelijktrekking met de inschrijvoorwaarden voor een inschrijving als tolk op C1-niveau.

2.3 Vervolgconsultatie Commissie btw en reactie

Op 29 november 2023 heeft de werkgroep van het Kwaliteitsinstituut een aantal specifieke vragen gesteld en deze ter consultatie voorgelegd aan de Commissie btw ([bijlage 4](#))

Aan de Commissie btw zijn een vijftal voorstellen c.q. vragen voorgelegd. In januari 2024 ontving het Kwaliteitsinstituut reactie van de Commissie btw ([bijlage 5](#)).

De reactie van de Commissie btw is door de werkgroep van het Kwaliteitsinstituut als vertrekpunt genomen voor een bijeenkomst van een gezamenlijke werkgroep met haar eigen leden en drie leden van de Commissie btw.

2.4 Gezamenlijke werkgroep bijeenkomst 17 april 2024

De reactie van de Commissie btw van januari 2024 wordt besproken en over de volgende punten zijn de werkgroepleden eenzelfde mening toegedaan:

1. aspirant beëdigde vertalers mogen ook post-editing (het controleren van teksten die door AI zijn vervaardigd) als werkervaringsuren indienen, met beperking van het aantal woorden dat mag worden opgevoerd als werkervaring;
2. aspirant beëdigde vertalers mogen ook revisies van vertalingen (het controleren van teksten die door een andere vertaler zijn opgemaakt) als werkervaringsuren indienen, met eveneens beperking van het aantal woorden dat mag worden opgevoerd als werkervaring;

3. het inzetten van mentoraat (een format waarin een startende vertaler meeloopt/samenwerkt met een ervaren vertaler om ervaring te krijgen) voor startende vertalers is geen reële en praktisch haalbare oplossing;
4. intervisie kan niet worden ingezet als vervanging voor werkervaring, het is een vorm van (na)scholing en blijft onderdeel van de permanente educatie;
5. het opstellen van een soort aspiranten-/uitwijklijst voor beëdigde vertalers is geen goed idee om de redenen die in de reactie van de Commissie btw staan.

De vraag werpt zich op of er verschil moet worden gemaakt tussen revisie en post-editing. Van revisie kun je leren als startend vertaler. Van post-editing leer je inhoudelijk gezien misschien niet veel, maar wel de technieken die je toepast. Qua tijdsbesteding is het moeilijk te zeggen of er een verschil is tussen revisie en post-editing: soms kost post-editen veel tijd, soms meer dan vertalen zelf. Post-editen hangt ook af van de vertaalrichting waarin het gebeurt: in een vertaalrichting met het Engels is het goed te doen, maar het Tsjechisch is dat niet goed te doen. Daarnaast leveren sommige vertaalmachines goed werk en andere weer niet. Controle op het daadwerkelijke post-editen is niet mogelijk, het is dus vooral van belang of het geleverde werk inhoudelijk goed is. Bij revisie is het evenmin mogelijk te controleren of er kwalitatief goed werk is geleverd. Beide zijn onmisbare onderdelen in het huidige werk van een vertaler. Concluderend is de werkgroep van mening dat er geen verschil kan worden gemaakt.

Wat betreft de percentages voor de beperking van het inzetten van post-editing en revisie, uitgaande van een omvang van 500.000 woorden werkervaring, wordt het volgende overwogen.

De omvang van de werkervaringseis van '500.000 woorden in de vijf jaren direct voorafgaand aan het verzoek tot inschrijving het Rbtv' wordt besproken. Aanpassing en versoepeling van deze eis is nodig, gezien de sinds 2011 veranderde maatschappelijke omstandigheden en veranderde werkomstandigheden van een vertaler. Een fulltime werkweek van vijf dagen als vertaler is niet meer standaard, maar drie dagen wel. Het vertalen is tegenwoordig steeds vaker een bijbaan. Van alleen vertalen kan iemand tegenwoordig niet meer voldoende inkomsten genereren om in zijn levensonderhoud te voorzien. De werkgroep ziet daarin aanleiding om voor te stellen de eis aan te passen.

Het voorstel houdt in dat:

- de omvang van 500.000 woorden kan worden aangepast naar 300.000 woorden in de brontekst in de afgelopen vijf jaren en

- daarnaast dient er een verslag/beschrijving met een minimum van 750 woorden en een maximum van 1000 woorden te worden ingediend over de werkwijze als vertaler (de vragen die beantwoord dienen te worden: hoe waarborg je als vertaler kwaliteit in je werk? welke tools gebruik je bij het vertalen? hoe waarborg je gegevensbescherming? heb je collegiaal overleg? benoem bij de beantwoording per vraag steeds een voorbeeld uit de eigen praktijk, etc.). Het belang van dit verslag is dat de aspirant-vertaler reflectie laat zien op zijn vertaalvaardigheden en -attitude. Als het verslag ontbreekt, is dat een grond voor afwijzing van het verzoek. Roept het verslag vragen op of is het onvolledig, dan ziet het Kwaliteitsinstituut dit echter niet als grond voor afwijzing van het verzoek tot inschrijving. Wel zal dat aanleiding geven voor een terugkoppeling richting de aspirant-vertaler. Daarbij kunnen tips voor verbetering worden gegeven. Tips kunnen ook op de website van Bureau Wbtv worden opgenomen.

Concreet houdt het voorstel in:

minimaal 60% klassieke vertaalopdrachten -> 200.000 woorden

max 20% post-editing -> max 50.000 woorden

max 20% revisie -> equivalent van max 50.000 woorden -> (factor 5) -> max 250.000 woorden in de oorspronkelijke tekst

De werkgroep stelt daarnaast voor om evaluatie van deze werkervaringseis te laten plaatsvinden vijf jaar na ingangsdatum van de aanpassing van de werkervaringseis of zoveel eerder als de werkomstandigheden van vertalers en de maatschappelijke omstandigheden het nodig maken. Het is niet wenselijk dat de volgende evaluatie weer pas over ruim 13 jaar plaatsvindt, zoals bij de huidige evaluatie/adviesaanvraag, de uitgangspunten voor de berekening van het werkervaringsvereiste dateren van 2011. In die evaluatie kan ook de vraag worden meegenomen of de beoordeling van het verslag/de beschrijving in de toekomst moet worden aangepast.

Ten slotte doet de werkgroep een aanbeveling aan opleidingsinstellingen om revisiewerk eventueel als vak, maar zeker als onderdeel van het vak vertalen/vertaalatelier op te nemen in het curriculum. Met als consequentie dat deze vaardigheid tijdens het vertaalexamen als een volwaardig onderdeel getoetst wordt.

3. Het advies

- handhaaf het vereiste van 420 uur scholing in vertaalvaardigheid en vertaalattitude uit art. 5 lid 2 onder e Besluit Inschrijving Rbtv in de huidige omvang en met de huidige onderdelen, als voorwaarde voor inschrijving als vertaler in het Rbtv. Het voldoen aan deze voorwaarde waarborgt de kwaliteit van vertalers die in het Rbtv staan ingeschreven;
- handhaaf een werkervaringseis als inschrijfvoorwaarde voor vertalers in het Rbtv en, in verband met de kwaliteit van het vertaalwerk, ook de eis van minimaal 1 jaar werkervaring na het afronden van de scholing. Er zijn geen redenen om deze voorwaarde te laten vervallen en evenmin voor gelijktrekking met de inschrijfvoorwaarden voor een inschrijving als tolk op C1-niveau;
- pas de werkervaringseis voor vertalers uit art. 5 lid 2 onder f Besluit inschrijving Rbtv aan en versoepel deze eis, gezien de sinds 2011 veranderde werkomstandigheden van een vertaler en de veranderde maatschappelijke omstandigheden. In verband met de kwaliteit van het vertaalwerk moet de eis van minimaal 1 jaar werkervaring na het afronden van de scholing gehandhaafd blijven;
- pas de omvang van de werkervaring als beroepsvertaler bestaande uit 500.000 woorden in de afgelopen vijf jaren aan naar werkervaring als beroepsvertaler bestaande uit 300.000 woorden in de brontekst in de afgelopen vijf jaren direct voorafgaand aan het verzoek tot inschrijving in het Rbtv en breng daarin als volgt de mogelijkheid tot differentiatie aan:

minimaal 60% klassieke vertaalopdrachten	→ minimaal 200.000 woorden
maximaal 20% post-editing	→ maximaal 50.000 woorden
maximaal 20% revisie	→ equivalent van maximaal 50.000 woorden → (factor 5) → maximaal 250.000 woorden in de oorspronkelijke tekst

Met klassieke vertaalopdrachten wordt bedoeld en verwezen naar de definitie van 'een professionele opdracht als vertaler' uit art. 6 lid 2 Besluit verlenging inschrijving Rbtv en Toelichting: "een in opdracht van een opdrachtgever verrichte vertaling op basis van een afgesproken geldelijke vergoeding";

- breid het werkervaringsvereiste uit art. 5 lid 2 onder f Besluit inschrijving Rbtv uit met de verplichting een verslag/beschrijving met een minimum van 750 woorden en een maximum van 1000 woorden te overleggen waaruit de werkwijze als beroepsvertaler blijkt (de vragen die beantwoord dienen te worden: hoe waarborg je als vertaler

kwaliteit in je werk? welke tools gebruik je bij het vertalen? hoe waarborg je gegevensbescherming? heb je collegiaal overleg? benoem bij de beantwoording per vraag steeds een voorbeeld uit de eigen praktijk, etc.);

- evalueer de werkervaringseis vijf jaar na ingangsdatum of zoveel eerder als de werkomstandigheden van vertalers en de maatschappelijke omstandigheden het nodig maken, waarbij het Kwaliteitsinstituut ook dan bereid is een rol bij die evaluatie te vervullen. In die evaluatie kan ook de vraag worden meegenomen of de beoordeling van het verslag/de beschrijving in de toekomst moet worden aangepast;
- pas het Excel-bestand 'Voorbeeldoverzicht 500.000 vertaalde woorden' op de website van Bureau Wbtv aan en neem daarin een kolom "Revisie" en een kolom "Post-editing" op.

Ten slotte wil het Kwaliteitsinstituut een aanbeveling doen aan opleidingsinstellingen om revisiewerk eventueel als vak, maar zeker als onderdeel van het vak vertalen/vertaalatelier op te nemen in het curriculum, zodat deze vaardigheid tijdens het vertaalexamen als een volwaardig onderdeel getoetst wordt.

TOT SLOT

Het Kwaliteitsinstituut stelt het op prijs geïnformeerd te worden over en betrokken te worden bij het vervolg en wordt graag in de gelegenheid gesteld te adviseren over eventueel nader beleid.

Hoogachtend,

mr. R.G.A. Beaujean
voorzitter Kwaliteitsinstituut Wbtv

Bijlage 1a de adviesaanvraag van 6 april 2023

Bijlage 1b Gezamenlijk advies Kwaliteitsinstituut en Commissie btw van 9 december 2019

Bijlage 1c Antwoorden van Commissie btw van 7 februari 2020

Kwaliteitsinstituut Wbtv
t.a.v. de heer mr. R.G.A Beaujean

Datum: 6 april 2023
Betreft: adviesaanvraag Kwaliteitsinstituut Wbtv
inzake inschrijffvoorwaarden voor vertalers

Geachte voorzitter,
Geachte heer Beaujean,

Hierbij doe ik u de volgende advies aanvraag toekomen.

In het huidige artikel 5 van het Besluit inschrijving staan de voorwaarden voor inschrijving (als uitwerking van het anderszins aantonen) omschreven.

"[...] Artikel 5

Indien een vertaler niet beschikt over een diploma van een vertaalopleiding op minimaal bachelor niveau in de betreffende vertaalrichting, kan hij worden ingeschreven in het Rbtv op C1-niveau, als de vertaler aantoonbaar te beschikken over:

1.

a. integriteit;

b. een getuigschrift waaruit blijkt dat de vertaler in de betreffende vertaalrichting een vertaalvaardigheidstoets op C1-niveau van het ERK met goed gevolg heeft afgelegd die voldoet aan het Kader voor integrale taalgebonden vertaalvaardigheidstoetsen; of:

2.

a. integriteit;

b. taalvaardigheid van de brontaal op ten minste C1-niveau van het ERK;

c. taalvaardigheid van de doeltaal op ten minste C1-niveau van het ERK;

d. kennis van de cultuur van het land of gebied van de bron- en doeltaal;

e. ten minste 420 uur scholing om vertaalvaardigheid en -attitude op ten minste de onderdelen tekst en tekstbegrip, tekst en cultuur, technische aspecten van het vertalen en vertaalhouding te ontwikkelen;

f. ten minste vijf jaar werkervaring als beroepsvertaler in de betreffende vertaalrichting direct voorafgaand aan het verzoek tot inschrijving in het Rbtv, waarvan ten minste één jaar na afronding van de scholing als bedoeld in artikel 5 aanhef, tweede lid onder e.

[...]"

Ik vraag uw Kwaliteitsinstituut hierbij een advies uit te brengen en daarbij het volgende in overweging te nemen:

- dient het vereiste van 420 uur scholing in vertaalvaardigheid en vertaalattitude, waarbij de onderdelen tekst en tekstbegrip, tekst en cultuur, technische aspecten van het vertalen en vertaalhouding zijn ontwikkeld en de scholing afgerond is met een toets die met goed gevolg is afgesloten, voor vertalers gehandhaafd te blijven als voorwaarde voor inschrijving?

Raad voor Rechtsbijstand

- indien nee, is het voldoende dat de beheersing van vertaalvaardigheid en vertaalattitude kan blijken uit een met goed gevolg afgeronde (vertaal)toets, waarbij de onderdelen tekst en tekstbegrip, tekst en cultuur, technische aspecten van het vertalen en vertaalhouding zijn getoetst en de prestaties voldoende zijn bevonden?
- dient de omvang van het werkervaringsvereiste gehandhaafd te blijven zoals het nu in artikel 5 staat omschreven - indien Nee: Welke omvang van werkervaring- in combinatie met scholing in c.q. toetsing van vertaalvaardigheid en vertaalattitude – maakt dat vertaalvaardigheid en vertaalattitude aanwezig kan worden geacht, wetende dat voor bepaalde vertaalrichtingen er onvoldoende aanbod is in vertaalopdrachten¹ en 500.000 woorden in een periode van vijf jaren niet gehaald kan worden?
- Moeten de inschrijfvoorwaarden op dit punt gelijkgetrokken worden met de voorwaarden voor een inschrijving als tolk op C1-niveau en moet de werkervaringseis dus komen te vervallen?

Ik geef u in overweging de Commissie beëdigde tolken en vertalers te consulteren, aangezien deze Commissie eerder door u geconsulteerd is én deze Commissie in 2011 heeft gespecificeerd wanneer sprake is van een beroepsvertaler:

"[...] Van een ervaren vertaler mag worden verwacht dat hij gemiddeld 2.500 woorden per week vertaalt. Uitgangspunt is een werkweek van 5 dagen en 40 werkweken per jaar.

Dit betekent per jaar 2.500 woorden x 40 weken = 100.000 woorden per jaar. Aangezien de vereiste scholing niet gebonden is aan de combinatie waarvoor de vertaler plaatsing wenst, acht de Raad het noodzakelijk dat de opgedane kennis ten minste één jaar in de praktijk wordt toegepast. Met deze werkervaring, in samenhang met de totale werkervaring wordt hiermee de vertaalvaardigheid en -attitude in de betrokken vertaalrichting voldoende gewaarborgd. [...]"

Graag ontvang ik uw advies over de inschrijfvoorwaarden voor vertalers uiterlijk voor 1 juli 2023.

Uiteraard zal ik u op de hoogte houden van de ontwikkelingen.

Met vriendelijke groet,

Namens de minister van Justitie en Veiligheid,

De heer R. de Nas
Hoofd Bureau Wbtv
Raad voor Rechtsbijstand

Bijlagen:

- 1: uw advies van 19 december 2019
- 2: antwoorden van de Commissie btw op vragen van het Kwaliteitsinstituut

¹ Bijvoorbeeld het Litouws, Zweeds, Tsjechisch,

Kwaliteitsinstituut Wbtv

Raad voor Rechtsbijstand
t.a.v. de heer R. de Nas
Postbus 2349
5202 CH 'S-HERTOGENBOSCH

Datum: 9 december 2019
E-mail: kwaliteitsinstituutwbtv@rvr.org
Onderwerp: Advies Kader voor integrale taalgebonden vertaalvaardigheidstoetsen, Beoordelingsraster Vertalen en Besluit inschrijving Rbtv (vertalers)

Geachte heer De Nas,

De Raad voor Rechtsbijstand heeft het Kwaliteitsinstituut Wbtv¹ gevraagd te adviseren over de volgende conceptbeleidsregels:

1. Kader voor integrale taalgebonden vertaalvaardigheidstoetsen;
2. Beoordelingsraster toetsing vertalen.

Voorts heeft de Raad aan het Kwaliteitsinstituut Wbtv het volgende voorstel voor een concept artikel 5 van het (gewijzigde)concept Besluit inschrijving Rbtv voorgelegd:²

Artikel 5

Indien een vertaler niet beschikt over een diploma van een vertaalopleiding op minimaal bachelor niveau in de betreffende vertaalrichting, kan hij worden ingeschreven in het Rbtv op C1-niveau, als de vertalers aantoont te beschikken over:

1. a. integriteit;
- b. een getuigschrift waaruit blijkt dat de tolk in de betreffende vertaalrichting een vertaalvaardigheidstoets op B2-niveau **[het Kwaliteitsinstituut Wbtv begrijpt: C1-niveau]** van het ERK met goed gevolg heeft afgelegd die voldoet aan het Kader voor integrale taalgebonden vertaalvaardigheidstoetsen;

of:

2. a. integriteit;
- b. taalvaardigheid van de brontaal op ten minste C1-niveau van het ERK;
- c. taalvaardigheid van de doeltaal op ten minste C1-niveau van het ERK;
- d. kennis van de cultuur van het land of gebied van de bron- en doeltaal;
- e. vertaalvaardigheid en –attitude.

¹ Het Kwaliteitsinstituut Wbtv is een onafhankelijke permanente adviescommissie samengesteld uit vertegenwoordigers van de beroepsgroepen tolken en vertalers, van het tolk- en vertaalonderwijs en van de wetenschap, deskundigen uit de sfeer van het straf- en vreemdelingenrecht en vertegenwoordigers van een of meer andere domeinen waarin tolken en vertalers actief zijn. Het Kwaliteitsinstituut Wbtv adviseert de minister en/of de Raad voor Rechtsbijstand gevraagd en ongevraagd over beleid en activiteiten die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van de wet beëdigde tolken en vertalers (Instellingsbesluit Kwaliteitsinstituut Wbtv 2014, Stcrt. 2014, nr. 5846).

² Waarbij het Kwaliteitsinstituut Wbtv "tolk" leest als "vertaler" en "B2" als "C1".

De Raad voor Rechtsbijstand heeft in zijn adviesaanvraag gevraagd om in het advies aandacht te besteden aan de volgende vragen:

- Wat is het minimale niveau voor inschrijving van taalvaardigheid voor vertalers?
- Dient het scholingsvereiste voor vertalers gehandhaafd te blijven als voorwaarde of is het voldoende dat de beheersing van vertaalvaardigheid en vertaalvaardigheid kan blijken uit een met goed gevolg afgeronde toets, waarbij de onderdelen op ten minste de onderdelen tekst en tekstbegrip, tekst en cultuur, technische aspecten van het vertalen en vertaalhouding zijn getoetst en de prestaties voldoende zijn bevonden.
- Dient het werkervaringsvereiste gehandhaafd te blijven zoals het nu in artikel 4 staat omschreven of dient dit te vervallen?

GEZAMENLIJKE ADVISERING

Het Kwaliteitsinstituut Wbtv³ en de Commissie btv⁴ hebben medio 2017 afzonderlijk aan het Programma Tolken in de toekomst laten weten te zullen adviseren over de voorgenomen voorstellen van het programma en de daaruit voortvloeiende beleidsregels. Over de voorstellen van het programma wordt zoveel mogelijk gezamenlijk geadviseerd. Over de onderhavige adviesaanvraag wordt door het Kwaliteitsinstituut Wbtv gezamenlijk met de Commissie btv geadviseerd.

SAMENVATTING

Het Kwaliteitsinstituut Wbtv en de Commissie btv (hierna: de adviescommissies) bevelen u het volgende aan:

- Handhaaf het uitgangspunt dat vertalers alleen op taalvaardigheidsniveau C1-niveau in het Rbtv kunnen worden ingeschreven (en niet ook op niveau B2). De specifieke problematiek die de minister aanleiding heeft gegeven om het inschrijfniveau voor tolken te verlagen, doet zich bij vertalers niet voor. Er is met andere woorden geen aanleiding om het niveau voor inschrijving van vertalers bij te stellen. Daar komt bij dat van een beëdigde schriftelijke vertaling een hoge mate van kwaliteit mag worden vereist.
- Handhaaf de bestaande inschrijfvoorwaarden voor vertalers in het Besluit inschrijving Rbtv. Door versoepeling van die inschrijfvoorwaarden wordt de deur tot toelating in het Rbtv geopend voor vertalers die niet zonder meer aan het C1-niveau voldoen. Dat is onwenselijk.
- Handhaaf het uitgangspunt dat de vertaler die een vertaalvaardigheidstoets aflegt twee teksten van in totaal maximaal 600 woorden dient te vertalen. De twee vertaalopdrachten die zijn opgenomen in het huidige "Kader voor tolk- en vertaaltoetsen" moeten in het Kader voor integrale taalgebonden vertaalvaardigheidstoetsen niet worden vervangen door een vertaalopdracht en een revisieopdracht. Hoewel het belangrijk is dat een beëdigd vertaler in staat is een

³ Het Kwaliteitsinstituut Wbtv adviseert de minister en/of de Raad voor Rechtsbijstand gevraagd en ongevraagd over beleid en activiteiten die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van de Wbtv (Instellingsbesluit Kwaliteitsinstituut Wbtv 2014, Stcrt. 2014, nr. 5846).

⁴ De Commissie btv is belast met de advisering over de aanwijzing van onafhankelijke deskundigen die taal- en cultuurtoetsen kunnen afnemen waarmee tolken en vertalers kunnen aantonen dat ze beschikken over de desbetreffende wettelijke competenties, opleidingen waarmee een beëdigd tolk of vertaler met het oog op de verlenging van zijn inschrijving kan aantonen zijn vakbekwaamheid te hebben onderhouden, en competenties waaraan een tolk of vertaler moet voldoen om voor inschrijving in het Rbtv in aanmerking te komen.

vertaling te reviseren, achten de adviescommissies toetsing van die vaardigheid niet passend binnen een examen-toetscontext.

- Neem in het Kader voor integrale taalgebonden vertaalvaardigheidstoetsen op welke hulpmiddelen bij de toetsing mogen worden gebruikt en onder welke randvoorwaarden.
- Besteed nadrukkelijker aandacht aan de rol van de Commissie btw. Duidelijk moet zijn in welke gevallen een verzoek tot inschrijving in het Rbtv van een vertaler, op grond van het nieuwe Besluit inschrijving Rbtv, wordt voorgelegd aan de Commissie btw.
- Betrek het Platform Sector Tolken en Vertalers in Nederland (PSTEVIN) bij de voorgenomen wijzigingen van het "Kader voor tolk- en vertaaltoetsen". PSTEVIN heeft bij de totstandkoming van dit kader een belangrijke rol gespeeld. De adviescommissies begrijpen dat PSTEVIN niet is gehoord over de nu voorgenomen wijzigingen en adviseren dat alsnog te doen.

Bij dit advies is een bijlage gevoegd met opmerkingen van redactionele aard.

ADVIES

De adviescommissies hebben in hun eerdere advisering aandacht gevraagd voor de gevolgen van de beoogde herijking van het Rbtv voor vertalers. Die gevolgen waren tot op heden onduidelijk. Met deze adviesaanvraag worden die gevolgen inzichtelijk. De adviescommissies merken daarover het volgende op.

1. Besluit inschrijving Rbtv (inschrijffvoorwaarden vertalers)

De adviescommissies hebben met instemming kennisgenomen van het feit dat door u niet wordt beoogd het minimumniveau van taalvaardigheid (C1) voor inschrijving als beëdigd vertaler in het Rbtv te verlagen. Door wel een versoepeling van de inschrijffvoorwaarden voor te stellen, ontstaat echter het risico dat vertalers tot het Rbtv worden toegelaten die niet zonder meer aan het C1-niveau voldoen. De adviescommissies benadrukken dat vertalen iets wezenlijks anders is dan tolken. De specifieke problematiek bij (beschikbaarheid van) registertolken, zoals beschreven in het ABDTopconsult-rapport "Don't talk too much" en die aanleiding heeft gegeven tot het Programma Tolken in de toekomst, doet zich bij beëdigde vertalers niet voor. Verlaging van het minimumniveau voor inschrijving of versoepeling van de inschrijffvoorwaarden voor vertalers is daarom niet nodig, maar bovendien onwenselijk. Door inschrijving in het Rbtv krijgt een vertaler de bevoegdheid beëdigde vertalingen te leveren. Aan de kwaliteit van beëdigde vertalingen moeten zeer hoge eisen worden gesteld. Die kwaliteit kan niet worden gegarandeerd als het inschrijffbeleid wordt versoepeld.

In reactie op de gestelde vraag in de adviesaanvraag merken de adviescommissies op dat het scholingsvereiste voor vertalers (420 uur) in het Besluit inschrijving Rbtv als voorwaarde kan komen te vervallen, mits aan de vertaler de eis wordt gesteld dat hij of zij met goed gevolg een vertaalvaardigheidstoets heeft afgelegd. Datzelfde geldt voor het vereiste van werkervaring.

De adviescommissies bevelen aan om in (de toelichting op) het Besluit inschrijving Rbtv nadrukkelijker aandacht te besteden aan de (beoogde) rol van de Commissie btw. Duidelijk moet zijn in welke gevallen een verzoek tot inschrijving in het Rbtv van een vertaler, op grond van het nieuwe Besluit inschrijving Rbtv, wordt voorgelegd aan de Commissie btw.

Ten overvloede vragen de adviescommissies aandacht voor het volgende. "Juridisch vertalen" is geen competentie die een vertaler (aantoonbaar) dient te beheersen om te

kunnen worden ingeschreven in het Rbtv. Dat een beëdigd vertaler - die zich in het Rbtv beschikbaar stelt voor justitieafnemers - in staat is een juridische tekst te vertalen is echter wel een verwachting die justitieafnemers aan het Rbtv ontleen. Daarom adviseren de adviescommissies om verwachtingen van afnemers beter te managen en in de toelichting op het nieuwe Besluit inschrijving Rbtv aandacht te besteden aan deze problematiek en aan de (achtergrond en bedoeling van de) specialisaties tolk/vertaler in strafzaken die inmiddels in het Rbtv zijn geïntroduceerd.

2. Kader voor integrale taalgebonden vertaalvaardigheidstoetsen

De adviescommissies zien tegen de achtergrond van het voorgaande geen aanleiding om het huidige "Kader voor tolk- en vertaaltoetsen" te herzien voor zover dat ziet op vertaaltoetsen (artikelen 7, 8 en 9). Zij adviseren u om de bestaande situatie te handhaven.

Proces van totstandkoming wijzigingen en noodzaak

De adviescommissies lezen in het concept een uitgebreide toelichting op de totstandkoming van het oorspronkelijke Kader voor tolk- en vertaaltoetsen. Zij missen daarin - en ook in de adviesaanvraag - een toelichting op de achtergrond, noodzaak en (het proces van) totstandkoming van de nu voorgestelde wijzigingen. In het verlengde hiervan merken de adviescommissies op dat PSTEVIN een belangrijke rol heeft gespeeld bij de totstandkoming van het huidige "Kader voor tolk- en vertaaltoetsen". Zij begrijpen dat PSTEVIN (nog) niet is betrokken bij de nu voorgestelde wijzigingen en adviseren u om PSTEVIN daarover alsnog te horen.

Revisieopdracht

In het conceptkader wordt 'revisie' geïntroduceerd ter vervanging van een van de twee vertaalopdrachten die in het huidige kader voor vertaaltoetsen vereist zijn. Niet duidelijk is wat en hoe dit getoetst wordt. Ook de achtergrond van deze wijziging wordt niet toegelicht. Hoewel de adviescommissie het belang onderschrijven dat een beëdigd vertaler in staat is een vertaling te reviseren, achten zij toetsing van die vaardigheid niet passend binnen een examen-toets context. De adviescommissies merken hierbij op dat in het geaccrediteerd hoger beroepsonderwijs revisie wel een onderdeel vormt van de opleiding, maar dat van de toetsing van deze vaardigheid juist afstand is genomen. Revisie binnen één taal is al buitengewoon moeilijk uniform en objectief toetsbaar, laat staan bij meerdere talen. Wie bepaalt welke tekst geschikt is voor revisie (hoe slecht is "slecht geschreven") en in hoeverre een bestaande tekst ten behoeve daarvan opzettelijk gecorrumpeerd wordt? En in hoeverre is het mogelijk dit bij verschillende talen in absoluut vergelijkbare vorm aan te bieden?

Daar komt bij dat de prestaties die op grond van artikel 4 bij een revisieopdracht worden getoetst ook al bij de vertaalopdracht(en) getoetst zijn. Daarin lijkt dus niet de meerwaarde van de revisieopdracht te zitten.

Concluderend adviseren de adviescommissies om artikel 8 van het huidige Kader voor tolk- en vertaaltoetsen, dat uitgaat van het vertalen van twee bronteksten van in totaal 600 woorden, integraal over te nemen in het nieuwe "Kader voor integrale taalgebonden vertaalvaardigheidstoetsen". De adviescommissies zijn van oordeel dat het wel van belang is dat een beëdigd vertaler in staat is een vertaling te reviseren. Zij stellen daarom voor te bevorderen dat vertalers die op grond van het voorgestelde artikel 5 (thans art. 4) van het Besluit inschrijving Rbtv in het Rbtv worden ingeschreven, zich daarin in het kader van hun permanente educatie (verder) bekwamen.

Zelfredzaamheid

In artikel 4 van het voorgestelde "Kader voor vertaalvaardigheidstoetsen" wordt als te toetsen competentie "zelfredzaamheid" geïntroduceerd. Zelfredzaamheid als toetscriterium zal lastig te operationaliseren zijn. De adviescommissies verzoeken u te verduidelijken hoe dit moet worden uitgelegd.

Gebruik van hulpmiddelen

De adviescommissies missen in het conceptkader een nadere toelichting op het gebruik van hulpmiddelen bij het afleggen van de vertaalvaardigheidstoets (zoals een woordenboek, vertaaltool, internet, etc.). Zij zijn van oordeel dat het gebruik van woordenboeken moet worden toegestaan, maar dat daarnaast de mogelijkheid van fraude zoveel mogelijk moet worden uitgesloten. Uit de toelichting op artikel 7 (laatste twee regels) leiden de adviescommissies af dat het aan de toetsers is om te bepalen welke hulpmiddelen er mogen worden gebruikt. Dit kan echter willekeurig tot gevolg hebben en moet zoveel mogelijk worden voorkomen. Daarom adviseren de adviescommissies om in het kader voor te schrijven welke hulpmiddelen bij de toetsing mogen worden gebruikt en onder welke randvoorwaarden.

Artikelsgewijze opmerkingen

- **Artikel 3:** de omvang van de brontekst is op voorhand vast te stellen, maar de omvang van de vertaling van die brontekst niet. Daarom wordt geadviseerd om vast te houden aan het huidige artikel 8 van het Kader voor tolk- en vertaaltoetsen dat uitgaat van het vertalen van twee (bron)teksten van in totaal 600 woorden. De opdracht dient (in totaal) binnen 3,5 uur te zijn afgerond. Dit gaat uit van een gemiddeld vertaalvolume van 1500 woorden per dag, in dat volume wordt rekening gehouden met moeilijkheidsgraad en uniciteit van een brontekst, dat wil zeggen weinig interne herhaling.
- **Artikel 5:** in de tekst dient tot uitdrukking te worden gebracht dat de getoetste voor beide vertaalopdrachten een voldoende moet halen om te kunnen slagen voor de vertaaltoets.
- **Artikel 2:** de tekst onder het 2^e gedachtestreepje van artikel 7 van het huidige kader voor tolk- en vertaaltoetsen komt niet terug in artikel 2, onder 2, van het nieuwe kader.⁵ De reden daarvoor is onduidelijk. Deze formulering biedt de mogelijkheid tot simplificatie en is daarom niet wenselijk.
- **Artikel 7 lid 3:** in sommige (exotische) talen zal het niet mogelijk zijn te voorzien in een voorzitter van de toetscommissie die een vertaalopleiding op ten minste bachelorniveau heeft afgerond én beschikt over tenminste vijf jaar werkervaring als vertaler. De wijze waarop daarmee dient te worden omgegaan, verdient aandacht in de toelichting.
- **Artikel 6:** de adviescommissies bevelen u aan om in het voorgestelde artikel 6 de volgende passage op te nemen: *“De teksten zijn van algemene, maatschappelijke en informatieve aard. De teksten verschillen per vertaalrichting van inhoud en karakter, maar zijn wel van gelijke zwaarte en niveau”* (vgl. het huidige artikel 8 van het Kader voor tolk- en vertaaltoetsen).

⁵ Artikel 7, tweede gedachtestreepje, Kader tolk- en vertaaltoetsen luidt: “- allereerst de te vertalen tekst inhoudelijk te begrijpen en vervolgens de doeltaal correct te gebruiken, wat onder meer een consistente toepassing van de tekstuele conventies van de doeltaal veronderstelt.”

TOT SLOT

De adviescommissies stellen het op prijs geïnformeerd te worden over en betrokken te blijven bij het vervolg en worden graag in de gelegenheid gesteld te adviseren over nader beleid.

Hoogachtend,
namens de adviescommissies,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized 'R' followed by the name 'Beaujean' written in a cursive script. A long horizontal line extends from the end of the signature.

mr. R.G.A. Beaujean
voorzitter Kwaliteitsinstituut Wbtv

BIJLAGE 1 OPMERKINGEN VAN REDACTIONELE AARD

1. Kader voor integrale taalgebonden vertaalvaardigheidstoetsen

Artikelsgewijze opmerkingen

- **Artikel 1 sub f:** 'De' aan het begin van de zin moet worden verwijderd en 'tekst' moeten worden veranderd in 'brontekst'.
- **Artikel 1 sub h:** 'De' aan het begin van de zin moet worden verwijderd.
- **Artikel 1 sub i:** 'De' aan het begin van de zin moet worden verwijderd.
- **Artikel 1 sub j:** 'De' aan het begin van de zin moet worden verwijderd.
- **Artikel 2:** De zinsnede "Verschillende toetsonderdelen" moet worden verwijderd in het geval dat de revisie-opdracht komt te vervallen. Er blijven dan immers twee te vertalen teksten over, die als één opdracht worden gezien.
- **Artikel 2:** De toetsen moeten een algemeen karakter hebben, er moet dus geen domein worden genoemd.
- **Artikel 4 lid 1 onder 'Getrouwheid':** 1° zin Het woord 'inleiding' moet worden 'inleidende instructies'. Het woord 'doelgroep' moet worden 'eisen'. 2° zin Het woord 'is' moet worden 'zijn'. 4° zin Voor het woord taalkundige moet worden toegevoegd 'tekstanalytische'. Het woord 'van' moet worden verwijderd.
- **Artikel 4 lid 1 onder 'Presentatie':** Aan het einde van de laatste zin moet worden toegevoegd 'van de doeltaal'.
- **Artikel 7 lid 1:** Aan het einde van de zin ontbreekt een punt.
- **Artikel 7 lid 3:** 3de **gedachtestreepje** achter het woord 'leden' moet een komma worden ingevoegd. 7de **gedachtestreepje** Het woord 'én' moet worden vervangen door het woord 'en'.
- **Artikel 8 lid 1:** Het woord 'zij' moet worden 'hij'.
- **Artikel 8 lid 2:** Het woord 'toets' moet worden 'aanbieder'.
- **Artikel 8 lid 2 sub a:** De zin moet zijn als volgt: 'hij kan stukken overleggen waaruit blijkt dat de vertaalvaardigheidstoets en de toetscommissie voldoen aan de eisen gesteld in dit toetskader.'
- **Artikel 8 lid 2 sub b:** De zin moet zijn als volgt: 'Hij kan stukken overleggen waaruit blijkt dat de toetsing en beoordeling worden uitgevoerd met toepassing van het beoordelingsraster.'
- **Artikel 8 lid 2 sub c:** De zin moet zijn als volgt: 'Hij kan de kwaliteit van de toetsers borgen en de kwaliteit en uniformiteit van de toetsen garanderen.'
- **Artikel 8 lid 2 sub d:** De zin moet zijn als volgt: 'Hij staat ervoor in dat inhoud en niveau van het toetsmateriaal, onafhankelijk vastgesteld, overeenkomen met het niveau van de vertaalvaardigheidstoets.'
- **Artikel 8 lid 2 sub e:** De zin moet zijn als volgt: 'De omschrijving en onderbouwing van de vertaalvaardigheidstoets zijn conform het C1-niveau van het ERK.'
- **Artikel 8:** de zinsnede "per vertaalrichting" dient te worden geschrapt nu in de integrale taalgebonden vertaalvaardigheidstoets slechts één vertaalrichting wordt getoetst.

Opmerkingen over de toelichting bij het Kader

- In de toelichting bij het Kader onder het kopje 'Algemeen' moet de tweede zin na de dubbele punt worden begonnen met aanhalingstekens en een hoofdletter ("Indien...")
- In de toelichting bij het Kader onder het kopje 'Algemeen', tweede alinea. In de laatste zin moet het woord 'voor' worden gewijzigd in 'tot'.

2. Beoordelingsraster toetsing vertalen.

Artikelsgewijze opmerkingen

- **Artikel 1 sub a:** Het woord 'The' moet worden verwijderd.
- **Artikel 1 sub f:** Het woord 'het' moet worden verwijderd.
- **Artikel 1 sub g:** Het woord 'het' moet worden verwijderd.
- **Artikel 1 sub h:** Het woord 'het' moet worden verwijderd.
- **Artikel 1 sub i:** Het woord 'de' moet worden verwijderd.
- **Artikel 6:** Het woord 'haar' moet worden gewijzigd naar 'hem'.

Opmerkingen over de toelichting bij het Raster

- **Artikel 2 tweede alinea:** In de derde zin wordt gesproken over een 'goed' beëdigde tolk of vertaler. Als hiermee wordt bedoeld een 'goede beëdigde tolk of vertaler', dan heeft het de voorkeur om dat te wijzigen in een 'professionele' beëdigde tolk of vertaler.

Raad voor Rechtsbijstand

Commissie beëdigde tolken en vertalers

Naar aanleiding van het advies van het Kwaliteitsinstituut Wbtv van 9 december 2019, heeft De Raad nadere vragen aan het Kwaliteitsinstituut gesteld. Deze vragen zijn per e-mailbericht van 28 januari 2020 doorgestuurd aan de Commissie beëdigde tolken en vertalers.

De vragen van de Raad, zijn als volgt:

"- Op welke wijze kan vertaalvaardigheid en vertaalattitude getoetst worden? Kan dit taaloverstijgend getoetst worden?

- Indien toetsing van vertaalvaardigheid en vertaalattitude alleen taalgebonden in de betreffende vertaalrichting mogelijk is, hoe verhoudt zich het eerste lid onder b van het artikel gezien de anderszins- bepaling van artikel 8, eerste lid, onder b van het Besluit btw?

In het advies heeft het Kwaliteitsinstituut verder aangegeven dat dit advies in gezamenlijkheid met de Commissie btw is opgesteld. Het Kwaliteitsinstituut vraagt nadrukkelijk de aandacht voor de (beoogde) rol van de Commissie btw. De Commissie btw heeft in het verleden aangegeven, niet in regels te willen vastleggen, onder welke omstandigheden een verzoek tot inschrijving ter advisering kan worden voorgelegd aan de Commissie btw, aangezien men anders gaat denken dat er een recht bestaat om voorgelegd te worden aan de Commissie btw. De Raad begrijpt echter dat duidelijkheid en transparantie hierover gewenst is.

- Onder welke voorwaarden kan een verzoek, volgens het Kwaliteitsinstituut, worden voorgelegd aan de Commissie btw?"

De Commissie btw beantwoordt deze vragen als volgt:

Ad. Op welke wijze kan vertaalvaardigheid en vertaalattitude getoetst worden? Kan dit taaloverstijgend getoetst worden?

Hierbij verwijst de Commissie btw naar item 3 van de samenvatting in het advies van het Kwaliteitsinstituut van 9 december 2019 en verderop naar Advies, punt 1, tweede alinea. Hier is naar standpunt van de Commissie btw duidelijk een taalspecifieke toets bedoeld. Zonder taalspecifieke scholing en/of werkervaring in een bepaalde talencombinatie kan een vertaler immers nooit aantonen over vertaalvaardigheid (en daarmee vertaalattitude) te beschikken. De vertaler zal bijvoorbeeld niet in staat zijn om in een taaloverstijgende toets aan te tonen dat hij beschikt over de vaardigheid om betekenselementen juist om te zetten naar de doeltaal, cultuurverschillen te herkennen en te overbruggen en daarvoor de juiste vertaaltechnieken weet te gebruiken. Het is, naar standpunt van de Commissie btw, ondenkbaar dat inschrijving in het register zou openstaan voor een vertaler die niet heeft aangetoond een brontekst om te kunnen zetten in de doeltaal. Door de brontekst zodanig te kiezen/bewerken dat het gebruik van de juiste toonzetting, lexicale/syntactische keuze en vertaaltechnieken t.a.v. onder andere realia en cultuurverschillen aan de orde komt en met de nodige strengheid beoordeeld wordt, kan men zich een goede indruk vormen van de vertaalvaardigheid en -attitude van een kandidaat.

Ad. Vraag over relatie tussen Art. 8 Besluit btw, lid 1 onder b (anderszins aantonen) en (concept) artikel 5 lid 1, onder b (getuigschrift vertaalvaardigheidstoets).

Hierbij neemt de Commissie btw ook de vraag mee over de voorwaarden voor voorleggen van dossiers aan de Commissie btw mee. Als de Commissie btw de vraag goed heeft begrepen, dan is de vraag gesteld om helderheid te krijgen over de omstandigheden waaronder een vertaler die geen getuigschrift heeft, toch kan aantonen dat hij voldoet aan de wettelijke competenties. In het advies van 9 december 2019 wordt gesproken over de rol van de Commissie btw en gevraagd om meer duidelijkheid over wanneer een dossier wordt voorgelegd. Bij het ontbreken van een getuigschrift van een vertaaltoets zijn werkervaring, scholing mogelijke ingangen om toch te voldoen aan de wettelijke competenties. De Commissie btw zie daar vooralsnog geen grote veranderingen in. De Commissie btw kijkt op dit moment bij beoordelingen bijvoorbeeld naar de combinatie van de volgende elementen:

- Taalbeheersing bron- en doeltaal op C1-niveau
- Hoeveelheid werkervaring
- Aard van de werkervaring
- Hoeveelheid en aard van de vertaalscholing in de betreffende talencombinatie
- Hoeveelheid en aard van de vertaalscholing in andere talencombinaties
- Toetsing vertaalvaardigheid in andere talen
- Overige scholing en ervaring, met name op het gebied van tolken."

De Commissie zou hier alleen aan willen toevoegen dat aanbevelingen van werkgevers dan wel collega's of medeteamleden ook meegenomen kunnen worden in het advies. Daarbij heeft de Commissie btw de mogelijkheid om een aanvrager uit te nodigen voor een mondelinge toelichting op zijn verzoek.

Als er geen vertaaltoets in Nederland aangeboden wordt voor een bepaalde talencombinatie, lijkt het de Commissie btw nodig de huidige voorwaarden uit art 4, sub 2c en 2d, van het Besluit inschrijving Rbtv in een of andere vorm, te handhaven. Er moet namelijk voor worden gewaakt dat inschrijving een wassen neus wordt, zonder dat deze door onnodig formele eisen onhaalbaar wordt gemaakt. Het vaardig zijn in twee talen is op zich geen garantie voor de vereiste vertaalvaardigheid.

Verzoeker zal moeten aantonen dat hij/zij begeleiding door een ervaren vertaler/vertaalbedrijf of enige scholing (gespecificeerd, maar hoeft niet cursus van 420 uur te zijn) heeft genoten op de in artikel 4 genoemde onderdelen. Daarnaast moet de Commissie btw blijven insisteren op ten minste vijf jaar werkervaring (gespecificeerd) als beroepsvertaler in de desbetreffende vertaalrichting direct voorafgaand aan het indienen van het verzoek. Men zou ook kunnen denken aan een bepaalde omvang van vertaald werk/aantal woorden. Verzoeker moet ten minste een X-aantal referenties overhandigen betreffende recente relevante vertaalwerkzaamheden, of een referentie van een ervaren mentor. Een bewijs van aantoonbare vertaalvaardigheid in een andere talencombinatie strekt tot aanbeveling.

De Commissie btw is bereid om naar aanleiding hiervan eventuele vragen desgevraagd een nader toelichting te geven.

Hoogachtend,

de Commissie beëdigde tolken en vertalers:

de heer mr. drs. J.J. Jaspers, voorzitter,
mevrouw drs. S.A. Zijlstra-Veenstra plv. voorzitter tevens lid,
mevrouw A.L. Hakopian MA lid,
de heer P.J.E. Hyams MA lid,
mevrouw mr. drs. P.T.J. Uiterwaal, lid.

BIJLAGE

Beoordelingskader vereiste competenties Commissie btw verzoek tot inschrijving als vertaler

Integriteit

Belanghebbende dient, conform de eisen in artikel 4 lid 2 Wbtv, te allen tijde een Verklaring omtrent het Gedrag te overleggen, welke is afgegeven volgens het vereiste screeningsprofiel 80.

Kennis van de brontaal en de bijbehorende cultuur

De commissie kijkt bij de beoordeling van de mate waarin belanghebbende de brontaal beheerst naar de volgende aspecten:

- Diploma van een of meerdere (vertaal)opleidingen met de brontaal als instructietaal of als studietaal;
- Diploma van een of meerdere (vertaal)opleidingen met de bij de brontaal behorende cultuur als studieobject;
- Certificaten van taal/cultuurtoetsen;
- Verblijf en werkervaring in het land of gebied waarin de brontaal de officiële taal of tenminste één van de voertalen is;
- Rol van de brontaal en bijbehorende cultuur in het socialisatieproces van belanghebbende;
- Verklaringen omtrent taalbeheersing, afgegeven door personen die bekwaam zijn daarover te oordelen.

Kennis van de doeltaal en de bijbehorende cultuur

De commissie kijkt bij de beoordeling van de mate waarin belanghebbende de doeltaal beheerst naar de volgende aspecten:

- Diploma van een of meerdere (vertaal)opleidingen met de doeltaal als instructietaal of als studietaal;
- Diploma van een of meerdere (vertaal)opleidingen met de bij de doeltaal behorende cultuur als studieobject;
- Certificaten van taal/cultuurtoetsen;
- Verblijf en werkervaring in het land of gebied waarin de doeltaal de officiële taal of tenminste één van de voertalen is;
- Rol van de doeltaal en de bijbehorende cultuur in het socialisatieproces van belanghebbende;
- Verklaringen omtrent taalbeheersing, afgegeven door personen die bekwaam zijn daarover te oordelen.

Verklaringen omtrent taalbeheersing

De commissie stelt zich op het standpunt dat verklaringen omtrent taalbeheersing aan het taaltoetskader dat door de Minister op 1 juli 2012 is vastgesteld, moeten voldoen. Het taaltoetskader en de toelichting zijn terug te vinden op www.bureaubtv.nl/bibliotheek/beleid

Vertaalvaardigheid en -attitude

vertaalvaardigheid

Belanghebbende dient aan te tonen dat hij beschikt over het vermogen om:

- teksten van uiteenlopende soort, moeilijkheidsgraad en mate van specialisatie nauwkeurig en consistent te vertalen, conform de cultuurbepaalde eigenheid van de tekst in bron- en doeltaal en rekening houdend met de eisen van de opdrachtgever.
- allereerst de te vertalen tekst inhoudelijk te begrijpen en vervolgens de doeltaal correct te gebruiken, wat onder meer een consistente toepassing van de tekstuele conventies van de doeltaal veronderstelt.
- cultuurbepaalde eigenheid van teksten in de brontaal te onderkennen en die eigenheid op equivalente wijze om te zetten in de doeltaal, met inachtneming van met name realia, regionale en diachrone diversiteit.

De commissie kijkt bij de beoordeling van de aanwezigheid van vertaalvaardigheid en -attitude naar de volgende aspecten:

- o Diploma van een of meerdere (vertaal)opleidingen met vertaalvaardigheid en -attitude als studieonderdeel;
- o Certificaten van toetsen omtrent vertaalvaardigheid en -attitude;
- o Aard en omvang van de vertaalervaring;
- o Verklaringen omtrent vertaalvaardigheid en -attitude, afgegeven door personen die bekwaam zijn daarover te oordelen.

De commissie is van mening dat vertaalvaardigheid grotendeels hand in hand gaat met de talencombinatie waarin wordt vertaald. Er bestaan immers vaak grote culturele en maatschappelijke verschillen tussen landen waarvan de talen de werktalen zijn voor vertalers. Ook de verschillen in terminologie op bijvoorbeeld medisch, juridisch en economisch vlak zijn vaak aanzienlijk. Een specifieke vertaalopleiding in een talenpaar speelt op deze verschillen in en voorziet daarnaast ook in het aanleren van een taal zoals die in het dagelijks leven wordt gebruikt. Bij een reguliere talenstudie, al dan niet in combinatie met cultuur en/of letterkunde, wordt de aandacht vaak gevestigd op het aanleren van een meer klassieke taalvorm en niet zo zeer op het aanleren van de taal zoals die in het dagelijks leven wordt gebruikt en daardoor geschikter is voor vertalers.

Een vertaalopleiding in een andere vertaalrichting impliceert wel de aanwezigheid van bepaalde taaloverstijgende basisvaardigheden, maar een voorliggend dossier zal te allen tijde informatie moeten bevatten waaruit blijkt dat belanghebbende over de in het vorengaande besproken vertaalvaardigheden in de betreffende vertaalrichting beschikt. Hierbij valt te denken aan specifieke scholing of woon/werkervaring of vertaalervaring van bijzondere aard of omvang. Een combinatie van deze factoren kan alsnog de aanwezigheid van een adequate vertaalvaardigheid en -attitude in de betreffende vertaalrichting aannemelijk maken.

Vertaalervaring

Ervaring als vertaler wordt door de commissie wel meegewogen in de advisering, maar impliceert op zichzelf niet automatisch de aanwezigheid van een of meerdere vereiste competenties. De commissie is eveneens van mening dat niet elke opdrachtgever of referent een goede inschatting kan maken van en een gedegen oordeel kan vellen over de kwaliteiten die een vertaler moet bezitten. Ingeval een opdrachtgever of referent hiertoe wel bekwaam wordt geacht, zullen zijn uitspraken logischerwijs zwaarder meewegen.

Bijlage 2 Reactie van de Commissie btw van 26 juli 2023

Raad voor Rechtsbijstand

Commissie beëdigde tolken en vertalers

Betreeft: Reactie n.a.v. adviesaanvraag inschrijfvoorwaarden voor vertalers van het Kwaliteitsinstituut Wbtv
Adviesnr: Cbtv - 388

REACTIE van de Commissie beëdigde tolken en vertalers (hierna: de Commissie) naar aanleiding van de adviesaanvraag van het Kwaliteitsinstituut Wbtv (hierna: KI) aangaande:

"Inschrijfvoorwaarden voor vertalers"

Inleiding

Bij adviesaanvraag van 21 juni 2023 heeft het KI het volgende voorgelegd aan de Commissie btw:

"Het Kwaliteitsinstituut Wbtv heeft vanuit Bureau Wbtv bijgaande adviesaanvraag inzake inschrijfvoorwaarden vertalers mogen ontvangen, met 2 bijlagen (zie bijlagen). Bij deze biedt het KI dit advies aan uw commissie aan ter becommentariëring.

Ter kwartaalvergadering van 12 juni j.l. heeft het KI deze aanvraag besproken. Vanuit het KI is er inmiddels een werkgroep opgericht die zich gaat buigen over deze adviesaanvraag. Het streven van het KI is om een conceptadvies vóór 1 september gereed te hebben en om het definitieve advies ter kwartaalvergadering van 11 september a.s. vast te stellen.

Aangezien het KI samen met de Commissie btw in 2019 al advies heeft uitgebracht over dit onderwerp, is ter vergadering van 12 juni j.l. besloten ook nu de Commissie btw om reactie te vragen. Het is mij bekend dat uw commissie op 3 juli a.s. weer bijeenkomt. Ik geef u in overweging bij de bespreking/vergadering van 3 juli a.s. ook Denise Tomeij, senior beleidsmedewerker Bureau Wbtv, uit te nodigen. Het KI ontving van haar deze adviesaanvraag."

De adviesaanvraag is door de Commissie behandeld tijdens de vergadering van 3 juli 2023.

Beoordeling

De Commissie heeft bij de beoordeling van de adviesaanvraag, kennisgenomen van de volgende stukken:

- Aanbieding adviesaanvraag vanuit KI voor vergadering van 3 juli 2023;
- Advies Tolken in de Toekomst vertalers 9 december 2019;
- Adviesaanvraag KI inzake inschrijfvoorwaarden voor vertalers 6 april 2023;
- Antwoorden van de commissie btw n.a.v. mail van KI 7 februari 2020;
- Conceptbrief_Reactie KI_Memo Bureau Wbtv opm commissie btw 13 februari 2019

Reactie

De Commissie is tot de volgende reactie gekomen:

Het Kwaliteitsinstituut Wbtv heeft reeds op 9 december 2019 advies gegeven aangaande dit onderwerp en deze adviesaanvraag destijds per e-mailbericht van 28 januari 2020 ter becommentariëring aan de commissie voorgelegd. De commissie heeft hier per e-mailbericht van 7 februari 2020 gemotiveerd op gereageerd.

Gezien het gegeven dat er geen nieuwe feiten of omstandigheden zijn aangedragen en geen additionele vragen zijn gesteld aangaande onderhavige adviesaanvraag, volstaat de commissie met een verwijzing naar het eerder uitgebreid gemotiveerde antwoord dat de commissie heeft gegeven in het e-mailbericht van 7 februari 2020.

De commissie voegt hier voor de volledigheid nog aan toe momenteel geen aanleiding te zien voor het wijzigen van de huidige inschrijfvoorwaarden voor vertalers. De commissie wijst nadrukkelijk op het uitgangspunt van de borging van de kwaliteit van vertalers die in het Rbtv worden ingeschreven.

Indien de wens om de inschrijfvoorwaarden voor vertalers te wijzigen enkel of grotendeels voortvloeit uit het streven om de voorwaarden voor tolken en vertalers meer op elkaar af te stemmen, wijst de commissie nadrukkelijk op het uitgangspunt van de borging van de kwaliteit van vertalers die in het Rbtv worden ingeschreven.

Indien de wens tevens strekt tot een herijking van de inschrijfvoorwaarden voor vertalers, om te bezien of deze voorwaarden onevenredig bezwarend zijn en kunnen worden bijgesteld zonder daarbij afbreuk te doen aan de kwaliteitsborging die aan de grondslag van het Rbtv ligt, ontvangt de commissie graag meer specifieke vragen en een meer uitgebreide motivering van de adviesaanvraag waarin de nieuwe omstandigheden en/of inzichten worden betrokken die hebben geleid tot het doen van deze 'herhaalde' adviesaanvraag.

Conclusie

Gezien het bovenstaande concludeert de Commissie dat zij, zonder nadere additionele vragen en informatie, blijft bij het antwoord op de vragen die de commissie reeds heeft gegeven in het e-mailbericht van 7 februari 2020. De commissie volstaat momenteel dan ook met een verwijzing naar die antwoorden en ziet op dit moment geen aanleiding hieraan iets te wijzigen of toe te voegen.

Aldus vastgesteld op 26 juli 2023 door de Commissie beëdigde tolken en vertalers, bestaande uit de heer P.J.E. Hyams MA, voorzitter van de Commissie, mevrouw A.L. Hakopian MA, mevrouw mr. drs. P.T.J. Uiterwaal, mevrouw H.W. Kunen, mevrouw dr. K. Balogh, de heer E. Khoshaba MA en de heer mr. drs. J. El Hannouche, leden van de Commissie.

P.J.E. Hyams MA
Voorzitter Commissie btv

Bijlage 3 Advies van het Kwaliteitsinstituut van 18 juni 2012

Kwaliteitsinstituut beëdigde tolken en vertalers

Raad voor Rechtsbijstand 's-Hertogenbosch

Advies

Van : Kwaliteitsinstituut Wbtv
 Aan : Raad voor Rechtsbijstand (hierna: de Raad)
 Betreft : Uitbreiding Besluit inschrijving Rbtv
 Datum : 18 juni 2012

Het Kwaliteitsinstituut Wbtv adviseert de Raad met betrekking tot het uitbreiden van het Besluit inschrijving Rbtv.

Aanleiding

De Adviescommissie Talen Wbtv heeft de Raad voorgesteld om aanvullende inschrijfcriteria voor het Register beëdigde tolken en vertalers (hierna: het Rbtv) voor de Arabische taalvariëteiten te ontwikkelen. De Raad heeft dit voorstel doorgetrokken naar andere talen en heeft hiervan de notitie Uitbreiding Besluit inschrijving Rbtv voor advies voorgelegd aan het Kwaliteitsinstituut.

Overweging

Het Kwaliteitsinstituut constateert dat mede op basis van de adviezen van de Commissie btw inschrijving zou moeten volgen als een tolk/vertaler aantoonbaar beschikt over:

- Taalvaardigheid in bron- en doeltaal (C1-niveau van het ERK);
- Afgeronde scholing in tolk- of vertaalvaardigheid en –attitude (de kaders daarvoor worden momenteel ontwikkeld);
- Substantiële ervaring in de betreffende talencombinatie of vertaalrichting (ook hiervoor zijn concrete criteria in voorbereiding) kunnen aantonen;

Advies

Het Kwaliteitsinstituut adviseert de Raad voor Rechtsbijstand:

- Het Besluit inschrijving Rbtv aan te passen;
- Een extra inschrijvingsmogelijkheid op te nemen in het Besluit inschrijving Rbtv voor tolken en vertalers;
- De criteria aan te laten sluiten op de adviezen van de Commissie btw, te weten:
 - o Taalvaardigheid van de bron- en doeltaal moet op ten minste C1-niveau van het ERK worden aangetoond;
 - o Substantiële scholing moet gevolgd zijn om tolkvaardigheid en –attitude dan wel vertaalvaardigheid en –attitude te ontwikkelen. De studiebelasting moet gelijkwaardig zijn aan 15 EC's. Hierbij wordt opgemerkt dat er taaloverstijgende mogelijkheden zijn om tolkvaardigheden en –attitude te ontwikkelen. Deze taaloverstijgende mogelijkheden ontbreken op dit moment om vertaalvaardigheden en –attitude te ontwikkelen;

- o Er moet sprake zijn van substantiële ervaring in de betreffende talencombinatie of vertaalrichting. Voor een tolk wordt dit geconcretiseerd in 200 uur recente tolkervaring in de betrokken talencombinatie. Voor vertalers wordt dit geconcretiseerd recente vertaalervaring van ten minste 100.000 woorden in de betrokken vertaalrichting.

Datum:
18 juni 2012

Mr. H.C.A. de Groot
Voorzitter

TOEWIJZINGSCRITERIA SPECIFIEKE BEKWAAMHEDEN

Uitgaande van de competentieprofielen voor specifieke bekwaamheden zoals die geschetst zijn in de gelijknamige notitie kunnen de volgende criteria gelden voor het toewijzen van specifieke bekwaamheden aan registertolken c.q. registervertalers.

1. *Gerechtstolk (die ook ingezet kan worden als IND-tolk en politietolk)*

Aangetoond is dat een registertolk aan het competentieprofiel "*Gerechtstolk (die ook ingezet kan worden als IND-tolk en politietolk)*" voldoet indien hij/zij aan één van de volgende eisen beantwoordt:

- a) hij/zij is in het bezit van het diploma "Gerechtstolk in strafzaken" van de SIGV of van een vergelijkbaar binnen- of buitenlands diploma of getuigschrift voor de betrokken talencombinatie;
- b) hij/zij heeft een binnen- of buitenlandse juridische opleiding afgerond op tenminste HBO-niveau;
- c) hij/zij staaft anderszins zijn/haar competentie op grond van een toetsing aan het competentieprofiel.

2. *Interceptietolk*

Aangetoond is dat een registertolk c.q. registervertaler aan het competentieprofiel "*Interceptietolk*" voldoet indien hij/zij aan alle drie de volgende eisen beantwoordt:

- a) hij/zij is met gunstig gevolg onderworpen aan een extra politiescreening boven de voor toelating tot het Register btw vereiste VOG;
- b) hij/zij heeft met goed gevolg deelgenomen aan een door de politie gegeven cursus c.q. training in het gebruik en toepassen van voor interceptie gebruikte software;
- c) hij/zij is in het bezit van het diploma "Gerechtstolk in strafzaken" of van het diploma "Juridisch vertalen in strafzaken" c.q. "Juridisch vertalen" van de SIGV dan wel van een vergelijkbaar binnen- of buitenlands diploma of getuigschrift voor de betrokken talencombinatie;
óf
staaft anderszins zijn/haar competentie op grond van een toetsing aan het competentieprofiel.

3. *Vertaler in de strafrecht- en vreemdelingenketen*

Aangetoond is dat een registervertaler aan het competentieprofiel "*Vertaler in de strafrecht- en vreemdelingenketen*" voldoet indien hij/zij aan één van de volgende eisen voldoet :

- a) hij/zij is in het bezit van het diploma "Juridisch vertalen in strafzaken" c.q. "Juridisch Vertalen" van de SIGV of van een vergelijkbaar binnen- of buitenlands diploma of getuigschrift voor de betrokken vertaalrichting;
- b) hij/zij heeft een binnen- of buitenlandse juridische opleiding afgerond op tenminste HBO-niveau;
- c) hij/zij staaft anderszins zijn/haar competentie op grond van een toetsing aan het competentieprofiel.

Bijlage 2

KWALITEITSINSTITUUT BEËDIGDE TOLKEN EN VERTALERS – KBTV

COMPETENTIEPROFIELEN SPECIFIEKE BEKWAAMHEDEN

Het Kwaliteitsinstituut heeft voorlopig gekozen, gezien de vermoedelijke vraag en behoefte ernaar van de kant van de verplichte opdrachtgevers, voor drie in het Register btw op te nemen specifieke bekwaamheden ex artikel 2 van de Wbtv, te weten 1) gerechtstolk (die ook ingezet kan worden als IND-tolk en politietolk), 2) interceptietolk en 3) vertaler in de strafrecht- en vreemdelingenketen.

Het stellen van extra eisen om in het Register met een specifieke bekwaamheid opgenomen te kunnen worden kan slechts verantwoord gebeuren op grond van een duidelijk omschreven competentieprofiel. De volgende stap is dan om te definiëren hoe men kan aantonen aan het betrokken competentieprofiel te voldoen (zie notitie *Toewijzingscriteria Specifieke Bekwaamheden*).

Op grond van literatuuronderzoek, ook uit het buitenland, en gesprekken met rechtstreeks betrokkenen (tolk- en vertaalcoördinator van rechtbank, politie, ervaren tolken en vertalers in de drie beoogde specialisaties) zijn de volgende competentieprofielen opgesteld.

Aangezien deze specialisaties in principe uitsluitend bedoeld zijn voor verplichte afnemers is er van uitgegaan dat het Nederlands steeds een van de twee talen is van de betrokken talencombinatie c.q. vertaalrichting.

1. Gerechtstolk (die ook ingezet kan worden als IND-tolk en politietolk)

Boven de algemene vaardigheden, kennis en attitude waarover iedere tolk dient te beschikken voldoet de gerechtstolk aan de volgende eisen:

- a) hij/zij beschikt over een zeer grondige kennis van het Nederlandse rechtssysteem, evenals van een goede kennis van het rechtssysteem van het land of gebied c.q. voor zover mogelijk van de rechtssystemen van de landen of gebieden waar de betrokken vreemde taal wordt gesproken;
- b) hij/zij is zeer goed bekend met de Nederlandse gerechtelijke procedures met name in strafzaken;
- c) hij/zij is goed bekend met de gerechtelijke procedures uit het land of gebied c.q. voor zover mogelijk de landen of gebieden waar de betrokken vreemde taal wordt gesproken;
- d) hij/zij beheerst de Nederlandse juridische terminologie evenals die van het land of gebied c.q. voor zover mogelijk van de landen of gebieden waar de betrokken vreemde taal wordt gesproken;
- e) hij/ zij beheerst alle facetten van het tolkwerk: 1) het simultaan vertalen (in de specifieke vorm van het fluistertolken) om de uitingen van rechter, OvJ, advocaten (c.q. politieambtenaar c.q. IND-ambtenaar) e.d. uit het Nederlands in de (vreemde) taal van verdachte, arrestant, vluchteling e.d. te vertalen, 2) het consecutief tolken om de uitingen van verdachte, arrestant, vluchteling e.d. in het Nederlands te vertalen t.b.v. Nederlandse functionarissen en 3) het z.g. à vue vertalen (onvoorbereide mondelinge vertaling van een geschreven tekst);
- f) hij/zij geeft blijk van flexibiliteit teneinde een vlotte dienstverlening te waarborgen;
- g) hij/zij is betrouwbaar (verschijnt altijd als hij/zij een opdracht heeft aangenomen, zegt nooit af tenzij in noodgevallen);

h) hij/zij heeft een professionele werkhouding (heeft geen persoonlijke contacten met verdachte, arrestant e.d., is integer, is altijd ruim op tijd aanwezig, draagt passende kleding e.d.).

2. Interceptietolk

Boven de algemene vaardigheden, kennis en attitude waarover iedere tolk en vertaler dient te beschikken voldoet de interceptietolk aan de volgende eisen:

- a) hij/zij voldoet aan extra veiligheidseisen (eigenlijk aan dezelfde eisen als de rechercheurs) gezien het feit dat hij/zij een spil vormt binnen het onderzoek;
- b) hij/zij heeft een bovengemiddelde affiniteit met computerprogramma's en typevaardigheid ("*met een digibeet valt niet te werken ook al is hij/zij een zeer goede tolk*");
- c) hij/zij heeft een goede kennis van de "straattaal" in de te intercepteren taal, wat o.m. veronderstelt dat de te intercepteren vreemde taal zijn/haar moedertaal is dan wel een taal die hij/zij beheerst op een vergelijkbaar niveau;
- d) hij/zij heeft een goede basiskennis van de strafvordering teneinde volwaardig mee te kunnen doen aan het interceptiegedeelte van het onderzoek;
- e) hij/zij geeft blijk van flexibiliteit teneinde een vlotte dienstverlening te waarborgen (met name gezien het feit dat het intercepteren een 24-uursbedrijf is);
- f) hij/zij is betrouwbaar (verschijnt altijd als hij/zij een opdracht heeft aangenomen, zegt nooit af tenzij in noodgevallen).

3. Vertaler in de strafrecht- en vreemdelingenketen

Boven de algemene vaardigheden, kennis en attitude waarover iedere vertaler dient te beschikken voldoet de vertaler in de strafrecht- en vreemdelingenketen aan de volgende eisen:

- a) hij/zij beschikt over een zeer grondige kennis van het Nederlandse rechtssysteem, evenals van het rechtssysteem van het land of gebied c.q. voor zover mogelijk van de rechtssystemen van de landen of gebieden waar de betrokken vreemde taal wordt gesproken;
- b) hij/zij is goed bekend met de Nederlandse gerechtelijke procedures met name in straf- en vreemdelingenzaken, evenals met de gerechtelijke procedures uit het land of gebied c.q. voor zover mogelijk de landen of gebieden waar de betrokken vreemde taal wordt gesproken;
- c) hij/zij beheerst de Nederlandse juridische terminologie evenals die van het land of gebied c.q. voor zover mogelijk van de landen of gebieden waar de betrokken vreemde taal wordt gesproken;
- d) hij/zij geeft blijk van flexibiliteit teneinde een vlotte dienstverlening te waarborgen;
- e) hij/zij is betrouwbaar (levert altijd conform afspraak en binnen de gestelde termijn).

Januari 2012

Bijlage 4 Aanbiedingsbrief voor Commissie btv van 29 november 2023

Kwaliteitsinstituut Wbtv

Geachte voorzitter en secretaris van de Commissie btw, beste Phil en Eva,

Het Kwaliteitsinstituut Wbtv heeft vanuit de Raad voor Rechtsbijstand/Bureau Wbtv bijgaande adviesaanvraag inzake inschrijfvoorwaarden vertalers mogen ontvangen, met 2 bijlagen (zie bijlagen). Op 21 juni 2023 heeft een werkgroep van het Kwaliteitsinstituut u reeds om commentaar op dit advies gevraagd. Op 26 juli 2023 ontving ik uw reactie.

De werkgroep heeft niet het streven de inschrijfvoorwaarden voor vertalers meer af te stemmen met de inschrijfvoorwaarden voor tolken. Wel wil de werkgroep vanuit een evaluatie van de inschrijfvoorwaarden voor vertalers bekijken of er een herijking van die voorwaarden nodig is. Wellicht zijn deze voorwaarden onevenredig bezwarend en kunnen ze worden bijgesteld zonder daarbij afbreuk te doen aan de kwaliteitsborging die aan het Rbtv ten grondslag ligt.

In uw reactie van 26 juli 2023 gaf u aan graag meer specifieke vragen te willen ontvangen en een meer uitgebreide motivering van de adviesaanvraag waarin de nieuwe omstandigheden en/of inzichten worden betrokken. Ter kwartaalvergadering van 11 september 2023 is door de Raad voor Rechtsbijstand/Bureau Wbtv een nadere motivering van de adviesaanvraag gegeven. Deze nadere motivering luidde als volgt: *de aanleiding voor deze adviesaanvraag is het volgende geweest: bij overheidsorganen speelt de discussie over de menselijke maat, over rechtvaardige eisen, praktische haalbaarheid en doelmatigheid. Tegen deze achtergrond is het de vraag of de huidige Rbtv-inschrijfvoorwaarden voor vertalers wel in overeenstemming met deze eisen zijn. We krijgen wel signalen over een groep vertalers die zich niet laat toetsen of zich niet kan laten toetsen etc. Er zijn geen signalen bekend dat dit bij specifieke talen speelt. De vraag aan het Kwaliteitsinstituut is hoe een vertaler op andere wijze kan aantonen dat hij aan de inschrijfvoorwaarden voldoet.*

Het is mij bekend dat uw commissie op 11 december a.s. weer bijeen komt.

Bij deze legt de werkgroep Inschrijfvoorwaarden Vertalers van het Kwaliteitsinstituut Wbtv (hierna: de werkgroep) de onderstaande vragen aan u voor.

Uitgebreide motivering van onze standpunten met betrekking tot de adviesaanvraag

De werkgroep ziet geen aanleiding om het scholingsvereiste voor vertalers aan te passen. Het voldoen aan deze voorwaarde waarborgt de kwaliteit van vertalers die in het Rbtv staan ingeschreven.

De werkgroep vraagt zich echter wel af, of het werkervaringsvereiste in zijn huidige vorm gehandhaafd dient te blijven, aangezien de omvang van deze werkervaringseis problemen kan geven voor aspirant-vertalers die zich voor kleine talen willen inschrijven in het Rbtv.

De uitgangspunten voor de berekening van het werkervaringsvereiste dateren van 2011 en lijken inmiddels niet meer actueel. Citaat uit de definitie van 'beroepsvertaler', te vinden in de Toelichting op art. 5 Besluit Inschrijving Rbtv:

- *-van een ervaren vertaler mag worden verwacht dat hij gemiddeld 2.500 woorden per week vertaalt. Uitgangspunt is een werkweek van 5 dagen en 40 werkweken per jaar.*

- *-Dit betekent per jaar 2.500 woorden x 40 weken = 100.000 woorden per jaar. Aangezien de vereiste scholing niet gebonden is aan de combinatie waarvoor de vertaler plaatsing wenst, acht de Raad het noodzakelijk dat de opgedane kennis ten minste één jaar in de praktijk wordt toegepast. Met deze werkervaring, in samenhang met de totale werkervaring wordt hiermee de vertaalvaardigheid en -attitude in de betrokken vertaalrichting voldoende gewaarborgd.*

In de afgelopen twaalf jaar is er veel veranderd zowel in de werkomstandigheden van een vertaler als in de maatschappij:

- De norm van een werkweek van 5 dagen en 40 werkweken per jaar als beroepsvertaler kan niet meer als algemeen geldig worden beschouwd. Steeds meer mensen combineren het werk van vertaler met een andere baan. Met alleen een inkomen als vertaler kan men niet altijd meer rondkomen, vanwege de stijgende kosten van levensonderhoud en de inkomensonzekerheid. Mensen kiezen eerder voor een vaste baan en vertalen daarnaast.

- Voor vertalers in kleine talen is het veel moeilijker om aan het werkervaringsvereiste te voldoen dan voor vertalers in de veel voorkomende talen, aangezien het werkaanbod in de kleine talen veel beperkter is. Dit zorgt voor ongelijke kansen.

- Door de opkomst van Artificial Intelligence (AI) zijn er veel minder professionele vertaalopdrachten. Niet voor alle talen geldt dat AI een kwalitatief goede vervanging is van een professionele vertaler, maar dat neemt niet weg dat machinale vertalingen ervoor zorgen dat er veel minder werkaanbod is voor vertalers, met name daar waar het gaat om meer eenvoudige teksten, informele communicatie en onbeëdigde vertalingen – wat juist de opdrachten zijn/waren die een vertaler die een inschrijving in het Rbtv ambieert, kunnen helpen om aan het werkervaringsvereiste te voldoen.

- Verder is er door de aanscherping van de afnameplicht bij bepaalde opdrachtgevers minder of geen werk meer voor niet-beëdigde vertalers. Bijv. de medische vertalingen voor het UWV konden voorheen door een niet-beëdigd vertaler worden gemaakt, maar tegenwoordig mogen deze enkel door beëdigde vertalers worden gemaakt.

Aan uw commissie worden de onderstaande voorstellen c.q. vragen voorgelegd:

1. De werkgroep stelt voor dat aspirant beëdigde vertalers ook post-editing (het controleren van teksten die door AI zijn vervaardigd) als werkervaringsuren mogen indienen (zie het Convenant Vertaalsector Nederland uit november 2022). Wat vindt uw commissie van dit voorstel?

2. De werkgroep stelt voor dat aspirant beëdigde vertalers ook revisies van vertalingen (het controleren van teksten die door een andere vertaler zijn opgemaakt) als werkervaringsuren mogen indienen. Wat vindt uw commissie van dit voorstel?

3. Aangezien het om bovengenoemde redenen voor startende vertalers moeilijk is om aan werkopdrachten te komen, zoekt de werkgroep naar alternatieve vormen om het werkervaringsvereiste in te vullen. Te denken valt aan een mentoraat – een format waarin een startende vertaler meeloopt/samenwerkt met een ervaren vertaler om ervaring te verkrijgen. De ervaren vertaler zal dan daarvoor gecompenseerd moeten worden. Wat vindt uw commissie van dit voorstel?

4. Kan er voor vertalers een soort aspiranten- c.q. uitwijklijst worden opgezet, zodat vertalers de kans krijgen om door te groeien naar de reguliere lijst?

5. Vindt uw commissie dat er ten aanzien van de omvang van het werkervaringsvereiste verschil kan worden gemaakt per (categorie) taal?

Indien uw commissie één of meer voorstellen omarmt, is de werkgroep bereid om mee te denken over een verdere concrete uitwerking.

Graag ontvangt het Kwaliteitsinstituut reactie van uw commissie uiterlijk 11 januari 2024.

Hoogachtend,
namens het Kwaliteitsinstituut,

R.G.A. Beaujean
voorzitter Kwaliteitsinstituut Wbtv

Bijlage 5 Reactie van de Commissie btw van 11 januari 2024

Raad voor Rechtsbijstand

Commissie beëdigde tolken en vertalers

Betreft: Reactie n.a.v. adviesaanvraag inschrijvoorwaarden voor vertalers van het Kwaliteitsinstituut Wbtv
Adviesnr: Cbtv - 388

REACTIE van de Commissie beëdigde tolken en vertalers (hierna: de Commissie) naar aanleiding van de aanbiedingsbrief van het Kwaliteitsinstituut Wbtv (hierna: KI) aangaande:

"Inschrijvoorwaarden voor vertalers"

Inleiding

Bij aanbiedingsbrief van 29 november 2023 heeft het KI het volgende voorgelegd aan de Commissie btw:

"Aan uw commissie worden de onderstaande voorstellen c.q. vragen voorgelegd:

1. *De werkgroep stelt voor dat aspirant beëdigde vertalers ook post-editing (het controleren van teksten die door AI zijn vervaardigd) als werkervaringsuren mogen indienen (zie het Convenant Vertaalsector Nederland uit november 2022). Wat vindt uw commissie van dit voorstel?*
 2. *De werkgroep stelt voor dat aspirant beëdigde vertalers ook revisies van vertalingen (het controleren van teksten die door een andere vertaler zijn opgemaakt) als werkervaringsuren mogen indienen. Wat vindt uw commissie van dit voorstel?*
 3. *Aangezien het om bovengenoemde redenen voor startende vertalers moeilijk is om aan werkopdrachten te komen, zoekt de werkgroep naar alternatieve vormen om het werkervaringsvereiste in te vullen. Te denken valt aan een mentoraat – een format waarin een startende vertaler meeloopt/samenwerkt met een ervaren vertaler om ervaring te verkrijgen. De ervaren vertaler zal dan daarvoor gecompenseerd moeten worden. Wat vindt uw commissie van dit voorstel?*
 4. *Kan er voor vertalers een soort aspiranten- c.q. uitwijklijst worden opgezet, zodat vertalers de kans krijgen om door te groeien naar de reguliere lijst?*
 5. *Vindt uw commissie dat er ten aanzien van de omvang van het werkervaringsvereiste verschil kan worden gemaakt per (categorie) taal?*
- Indien uw commissie één of meer voorstellen omarmt, is de werkgroep bereid om mee te denken over een verdere concrete uitwerking."*

Reactie per vraag

1. *De werkgroep stelt voor dat aspirant beëdigde vertalers ook post-editing (het controleren van teksten die door AI zijn vervaardigd) als werkervaringsuren mogen indienen (zie het Convenant Vertaalsector Nederland uit november 2022). Wat vindt uw commissie van dit voorstel?*

Reactie van de Commissie

De Commissie onderschrijft dat post-editing in het huidige maatschappelijke klimaat een onlosmakelijke bezigheid is voor elke vertaler en als zodanig ook bijdraagt aan de professionele ontwikkeling van de vertaler.

Automatische vertaalsoftware maakt sinds enkele jaren deel uit van de hulpmiddelen die de professionele vertaler tot zijn beschikking heeft en heeft zijn waarde bewezen als het gaat om het vertalen van teksten die zich daartoe lenen. AI kan gezien worden als een verdere verfijning van machine translation.

De Commissie acht het wel wenselijk om het aantal woorden dat mag worden opgevoerd als werkervaring opgedaan door post-editing te begrenzen. Er moet naar het idee van de Commissie een manier gevonden worden om het aantal MTPE-woorden of uren te vergelijken met de klassiek vertaalde 500.000 woorden.

De reden voor deze begrenzing is dat voorkomen moet worden dat een vertaler wordt ingeschreven die uitsluitend of grotendeels post-editingwerk heeft verricht en geen of nauwelijks vertaalwerk.

Verder rijst de vraag of ook de kwaliteit van werkervaring opgedaan door middel van post-editing kan worden gestaafd met positieve referenties van opdrachtgevers die bekaam zijn hierover te oordelen.

2. *De werkgroep stelt voor dat aspirant beëdigde vertalers ook revisies van vertalingen (het controleren van teksten die door een andere vertaler zijn opgemaakt) als werkervaringsuren mogen indienen. Wat vindt uw commissie van dit voorstel?*

Reactie van de Commissie

Ook dit is een legitiem voorstel omdat ook dit werk behoort tot de werkervaring van de (beginnende) vertaler en bijdraagt aan zijn professionele ervaring. De Commissie is van mening dat ook aan dit soort werkervaring een beperking gesteld dient te worden.

De Commissie geeft daarbij in overweging dat bij revisiewerk de situatie anders is dan bij post-editing, omdat de reviseur – anders dan bij post-editing – niet in de eerste plaats verantwoordelijk is voor de inhoudelijke correctheid van de tekst.

Uitgaande van de standaarden van eerdergenoemd convenant (Convenant Vertaalsector Nederland) gaat het in principe altijd om het nakijken van het werk van ervaren vertalers. Een reviseur controleert dus vooral op typo's of vergeten stukjes tekst. Als de reviseur niet heel consciëntieus is, zal hij inhoudelijk niet altijd veel opsteken van het revisiewerk.

Wat betreft de omvang van de beperking is het van belang om te weten dat men er bij revisiewerk vanuit kan gaan dat de reviseur per uur minimaal vijf keer meer woorden verwerkt dan de klassieke vertaler. Men kan dus stellen dat bijv. 100 vertaalde woorden gelijkstaan aan 500 gereviseerde woorden.

Ook hier weer rijst de vraag of ook de kwaliteit van werkervaring opgedaan door middel van post-editing kan worden gestaafd met positieve referenties van opdrachtgevers die bekaam zijn hierover te oordelen.

3. *Aangezien het om bovengenoemde redenen voor startende vertalers moeilijk is om aan werkopdrachten te komen, zoekt de werkgroep naar alternatieve vormen om het werkervaringsvereiste in te vullen. Te denken valt aan een mentoraat – een format waarin een startende vertaler meeloopt/samenwerkt met een ervaren vertaler om ervaring te verkrijgen. De ervaren vertaler zal dan daarvoor gecompenseerd moeten worden. Wat vindt uw commissie van dit voorstel?*

Reactie van de Commissie

De Commissie kan zich vinden in dit voorstel en heeft, in haar antwoord op vragen gesteld door de Raad voor Rechtsbijstand in zijn e-mail van 28 januari 2020, het inzetten van een mentoraat voor startende vertalers reeds als mogelijke oplossing genoemd, een en ander in navolging van de praktijk bij sommige andere vrije beroepen.

De startende vertaler zou onder begeleiding en monitoring van een ervaren vertaler/vertaalbureau de mogelijkheid kunnen worden geboden om enerzijds werkervaring op te doen en anderzijds middels het verrichten van post-editing en revisies, onder supervisie van een ervaren vertaler/vertaalbureau, aan het vereiste met betrekking tot de werkervaringsuren te voldoen.

De Commissie betwijfelt echter of dit een reële en praktisch haalbare oplossing is in het huidige klimaat. Zo rijzen onder andere de volgende vragen:

- Wie betaalt het mentoraat?
- Hoe lang duurt een mentoraatperiode?
- Waaruit bestaat de begeleiding van de mentor?
- Door wie en hoe het wordt bepaald, wie als mentor mag optreden?
- Wordt er een lijst met mogelijke mentors opgesteld?
- Aan welke voorwaarden en eisen moeten deze mentors voldoen?
- Mag deze mentor ook van een buitenlandse organisatie of instelling zijn?

De Commissie draagt in het verlengde van deze oplossingsrichting ook aan om in overweging te nemen om intervisie voor vertalers mee te laten tellen bij de werkervaringseis. Bij intervisie worden dilemma's besproken tussen collega's waarbij men van elkaar leert hoe praktische problemen kunnen worden opgelost. Op die wijze kan heel direct en door een grotere groep collega's advies worden gegeven. Daarbij kan ervoor gekozen worden, zoals het MfN-reglement doet voor intervisie voor mediators, dat deelnemers een leerdoel vaststellen en dat ook vast te laten leggen door de intervisor. Dit leerdoel wordt dan vermeld op het deelnamecertificaat. Uiteraard zal de bijdrage van intervisie aan de werkervaringseis beperkt moeten worden.

4. *Kan er voor vertalers een soort aspiranten- c.q. uitwijklijst worden opgezet, zodat vertalers de kans krijgen om door te groeien naar de reguliere lijst?*

Reactie van de Commissie

De Commissie raadt het opstellen van een van uitwijklijst voor beëdigde vertalers af. De Commissie is van mening dat de status van een dergelijke lijst vragen oproept, onder andere omdat er bij vertalers die op deze lijst zijn opgenomen geen waarborg voor een bepaalde mate van kwaliteit bestaat.

De Commissie vreest dat een dergelijke lijst voor vertalers snel zou verworden tot een lijst voor vertalers die behoefte hebben aan enige vorm van inschrijving in plaats van een lijst die doorgroeimogelijkheden dient te creëren. Ditzelfde is voorheen ook gebeurd met de uitwijklijst voor tolken en lijkt nu ook te gebeuren met de overstap van B2-tolk naar C1-tolk.

Indien deze oplossing in het leven is geroepen om vertalers een succesrijkere kans te bieden op het voldoen aan het werkervaringsvereiste, wijst de commissie erop dat er genoeg andere sectoren (niet beëdigd werk) zijn, waarin de vertaler ervaring op kan doen zolang hij nog niet is ingeschreven in het register. Daarbij valt het overgrote deel van het beschikbare vertaalwerk nu ook al buiten het register.

De Commissie is van mening dat het effectiever zal zijn om een van de andere opties te verkiezen in een duidelijke regeling waardoor aspiranten meteen kunnen zien langs welke lijnen zij een daadwerkelijke inschrijving kunnen verkrijgen in het Rbtv in plaats van het creëren van een tussenstap in die richting.

5. *Vindt uw commissie dat er ten aanzien van de omvang van het werkervaringsvereiste verschil kan worden gemaakt per (categorie) taal?*

Reactie van de Commissie

De Commissie is van mening dat de vereiste omvang van de werkervaring (500.000 woorden) in de praktijk nauwelijks haalbaar is, vooral voor wat betreft kleine talen. Hoewel het categoriseren van talen naar grootte weliswaar recht zou doen aan de grote verschillen die er zijn in het aanbod van werk voor de verschillende talencombinaties, vreest de Commissie dat dit in de praktijk niet haalbaar zal zijn.

De Commissie vraagt zich af wie of welke commissie voor elke specifieke taal zal kunnen bepalen hoe groot de werkervaringseis mag zijn. Daarbij komt dat het aanbod aan werk in specifieke talen van dag tot dag kan verschillen en afhankelijk is van macro-maatschappelijke omgevingsfactoren. Men kan denken aan migratiestromen die in hoog tempo een tekort aan tolken in een bepaalde taal met zich meebrengen.

Van de personen of de commissies die vaststellen hoe groot de omvang van het werkervaringsvereiste per taal mag zijn, moet dan worden verwacht dat zij hier constant op in blijven spelen en de omvangseisen constant opnieuw moeten vaststellen.

De Commissie past nu al altijd discretie toe als het gaat om werkervaring in minder gebruikelijke of toegankelijke talen, maar zou dat niet graag in regels gespecificeerd zien. De Commissie probeert te allen tijde holistisch te kijken naar een verzoek tot inschrijving.

Vaststelling

Aldus vastgesteld op 11 januari 2024 door de Commissie beëdigde tolken en vertalers, bestaande uit de heer P.J.E. Hyams MA, voorzitter van de Commissie, mevrouw A.L. Hakopian MA, mevrouw mr. drs. P.T.J. Uiterwaal, mevrouw H.W. Kunen, mevrouw dr. K. Balogh, de heer E. Khoshaba MA en de heer mr. drs. J. El Hannouche, leden van de Commissie.

P.J.E. Hyams MA
Voorzitter Commissie btw